

Mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti

Komisija ostaja pomemben svetovni akter, vendar nima celovite strategije in zanesljivega spremljanja

EVROPSKO
RAČUNSKO
SODIŠČE

Vsebina

Odstavek

01–11 | **Glavna sporočila**

01–06 | **Zakaj je to področje pomembno**

07–11 | **Kaj je Sodišče ugotovilo in kaj priporoča**

12–57 | **Podrobneje o opažanjih Sodišča**

12–24 | **Mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti je pomembno, vendar Komisija nima celovitega in posodobljenega strateškega pristopa**

13–14 | Mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti je pomembno zaradi čezmejnega vidika jedrskih tveganj

15–24 | Komisija nima posodobljene in celovite strategije za svoje ukrepe

25–33 | **Na splošno so se ukrepi izbirali na podlagi dobro opredeljenih potreb glede jedrske varnosti, vendar se niso zanesljivo prednostno razvrščali**

26–28 | Komisija je vzpostavila dobro utemeljen izbirni postopek, ki temelji na specifičnih potrebah glede jedrske varnosti

29–30 | Ukrepi se pri izbiri ne točkujejo in razvrščajo v skladu z vnaprej določenimi merili, kar zmanjšuje transparentnost izbirnega postopka

31–33 | Pri nekaterih ukrepih so bile že na samem začetku pomanjkljivosti glede zrelosti ali pa potreba po financiranju EU zanje ni bila dovolj utemeljena

34–49 | **EU je podprla izvajanje raznolikih in včasih zapletenih ukrepov, vendar so bile pri tem pogosto zamude ter v nekaterih primerih višji stroški in tveganja za trajnostnost**

35–37 | EU je podprla izvajanje širokega nabora ukrepov, vključno z obsežnimi in zapletenimi projekti

38–45 | Ukrepi so bili pogosto zaključeni z zamudo in v nekaterih primerih so presegli proračun

46–49 | V nekaterih primerih je dolgoročna trajnostnost še vedno velik izziv

50–57 | Spremljanje, ki ga izvaja Komisija, z več vidikov ni zadostno

51–54 | Komisija se opira na spremljanje, ki so ga v zvezi s posojilom Ukrajini opravile tretje osebe, brez jasnega okvira vlog in odgovornosti

55–57 | V večini primerov je spremljanje osredotočeno na izločke in ne na dejanske izboljšave jedrske varnosti

Prilogi

Priloga I – O reviziji

Priloga II – Seznam pogodb v vzorcu

Kratice**Glosar****Odgovori Komisije in Evropske službe za zunanje delovanje****Časovnica****Revizijska ekipa**

01

Glavna sporočila

Zakaj je to področje pomembno

- 01** Povpraševanje po energiji narašča po vsem svetu, z jedrskimi tehnologijami pa se proizvaja vse večji delež energije, saj se v različnih delih sveta priklapljuje na omrežje novi reaktorji. Jedrska energija se v glavnem uporablja za proizvodnjo električne energije in toplote. Poleg tega se jedrske tehnologije uporabljajo v medicini, kmetijstvu in pri raziskovanju vesolja. Zaradi široke razširjenosti teh tehnologij in resnih posledic sevanja v primeru nepravilnega delovanja je varnost ključnega pomena.
- 02** Jedrska varnost pomeni doseganje ustreznih delovnih pogojev, preprečevanje nesreč in blažitev njihovih posledic, katerih rezultat je varstvo delavcev, prebivalstva in okolja pred nepotrebni nevarnostmi sevanja. Zajema varnost jedrskih objektov, radioaktivnih odpadkov in prevoza radioaktivnih snovi.
- 03** Za jedrsko varnost je v prvi vrsti pristojna organizacija, odgovorna za objekte in dejavnosti, ki pomenijo tveganje sevanja. Za regulativni nadzor nad njimi so pristojne države članice. Vendar so nesreče, kot sta bili tisti v Černobilu leta 1986 in Fukušimi leta 2011, povečale zaskrbljenost glede jedrske varnosti po vsem svetu. Ne le, da so te nesreče povzročile radioaktivne padavine, ki so se zaradi vetrnih in oceanskih tokov razširile prek državnih meja, vplivale so tudi na javno mnenje in vlade. Poleg tega so zaradi sanacije teh nesreč za mednarodno skupnost nastali znatni stroški. Ker je namen jedrske varnosti preprečiti nevarnosti za okolje na mednarodni ravni, ima značilnosti globalnega [javnega dobrega](#).

- 04** EU že od nekdaj dejavno spodbuja mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti znotraj in zunaj svojih meja. Z nepovratnimi sredstvi iz instrumenta za sodelovanje na področju jedrske varnosti (v nadaljnjem besedilu: instrument INSC) in posojili Euratoma se je podpiral širok nabor ukrepov: od izobraževanja in usposabljanja, zagotavljanja strokovnega znanja do dobave varnostne opreme in infrastrukture ter izvedbe sanacijskih del na področju varnosti. Končni uporabniki podpore EU so običajno jedrski regulatorji v partnerskih državah ter upravljavci jedrskih objektov ali zapuščenih rudnikov urana. Tem oblikam sodelovanja so bila v obeh zadnjih večletnih finančnih okvirih za obdobji 2014–2020 in 2021–2027 dodeljena nepovratna sredstva v višini približno 300 milijonov EUR (kar je sicer manj kot v prejšnjih obdobjih), poleg posojila v višini 300 milijonov EUR, izplačanega Ukrajini med letoma 2017 in 2021.
- 05** Sodišče je pri tej reviziji preučilo, ali sta bili Komisija in, kadar je bilo to ustrezno, Evropska služba za zunanje delovanje, uspešni pri krepitvi jedrske varnosti v tretjih državah. Natančneje, ocenilo je zasnovo okvira EU za mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti; dodelitev finančne podpore EU v obdobju 2014–2024; izločke in rezultate, dosežene z ukrepi, ki jih je financirala EU in so bili namenjeni izboljšanju jedrske varnosti v Armeniji, Iranu, Kirgizistanu, Tadžikistanu, Ukrajini in Uzbekistanu, ter spremljanje, ki ga je izvajala Komisija.
- 06** Sodišče je to področje revidiralo, ker je jedrska varnost zaradi preteklih nesreč in aktualne ruske vojne agresije proti Ukrajini zelo pomembna. V poročilu je oblikovalcem politik in širši javnosti zagotovilo neodvisno oceno uspešnosti mednarodnega sodelovanja EU na področju jedrske varnosti. V njem je opredelilo nekaj pomanjkljivosti in dalo priporočila za izboljšave, ki lahko prispevajo k tekočemu zakonodajnemu postopku v zvezi z novim instrumentom INSC za obdobje 2028–2034. Za več informacij o ozadju ter podrobnosti o obsegu revizije in revizijskem pristopu glej [Prilogo I](#).

Kaj je Sodišče ugotovilo in kaj priporoča

- 07** Sodišče je na splošno prišlo do zaključka, da je Komisija še vedno pomemben akter pri mednarodnem sodelovanju na področju jedrske varnosti, saj je pomagala izvesti širok nabor ukrepov, čeprav pogosto z zamudo in včasih z višjimi stroški, kot je bilo prvotno načrtovano. Vendar je manj uspešna, ker nima celovite in posodobljene strategije, pri njenem spremljanju financiranih ukrepov pa so pomanjkljivosti.
- 08** Ker so tveganja za jedrsko varnost čezmejna, je mednarodno sodelovanje na tem področju zelo relevantno. EU že desetletja pomembno prispeva k prizadevanjem za izboljšanje jedrske varnosti po vsem svetu. Vendar Komisija trenutno nima celovite strategije za izvajanje svojih ukrepov na tem področju. Aktualni programski dokumenti so osredotočeni na instrument INSC in ne vključujejo takih strateških smernic za druga orodja, ki so na voljo Komisiji, kot so posojila Euratoma. Poleg tega v teh dokumentih niso jasno določeni cilji Komisije na jedrskem področju, ki se je z leti zelo spremenilo in vključuje več drugih deležnikov s podobnimi cilji glede sodelovanja (odstavki [12–24](#)).

Priporočilo 1

Okrepi strateški okvir Komisije za mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti

Komisija naj okrepi svoj strateški okvir za mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti tako, da pripravi aktualno in celovito strategijo za svoje ukrepe sodelovanja. V tej strategiji naj opredeli področja z največjo dodano vrednostjo ukrepov EU, pri tem pa upošteva pobude drugih ustreznih deležnikov. Opredeli naj tudi, katere cilje namerava doseči (vključno z merljivimi ključnimi cilji, kadar je to mogoče), katera orodja namerava uporabiti, katere deležnike bi bilo treba vključiti in kako naj se ti usklajujejo.

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2028.

- 09** Sodišče je ugotovilo, da je bil postopek Komisije za izbiro ukrepov, ki naj bi se financirali iz instrumenta INSC, na splošno dobro utemeljen, saj so bili pri njem upoštevani dobro opredeljene potrebe glede jedrske varnosti in ustrezno strokovno znanje na področju jedrske varnosti. Vendar je ugotovilo, da predlogi za sodelovanje, prejeti od partnerskih držav, niso bili točkovani in razvrščeni v skladu z vnaprej določenimi merili. To ovira njihovo smiselno primerjavo in posledično zmanjšuje zagotovilo, da so bila sredstva EU dodeljena ukrepom, s katerimi bi se lahko zagotovila največja dodana vrednost. V primeru jedrskih objektov, ki ustvarjajo prihodek, je Sodišče ugotovilo tudi, da ni bila opravljena ocena zmogljivosti upravičenca za samofinanciranje (odstavki [25–33](#)).

Priporočilo 2

Okrepiti postopek za izbiro ukrepov, ki jih financira EU in ki podpirajo jedrsko varnost

Komisija naj:

- (a) okrepi postopek, po katerem izbira predloge za sodelovanje, z vnaprej določenimi ustreznimi merili, med katerimi naj bodo tudi nujnost in obseg tveganja za jedrsko varnost, ki se s predlogi obravnavata, dodana vrednost ukrepov EU, zrelost predlaganega ukrepa, verjetna trajnostnost pričakovanih rezultatov in geopolitične razmere, v katerih se bo podpora zagotavljala. Ta postopek naj bo ustrezno dokumentiran;
- (b) v primeru ukrepov v zvezi z jedrskimi objekti, ki ustvarjajo prihodek, kot so elektrarne, oceni zmogljivost upravičenca za financiranje lastnih varnostnih programov in preuči, ali bi bilo financiranje s posojili ustrezna alternativa.

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2027.

- 10** Podpora EU je skozi leta prispevala k izvajanju raznolikih in včasih zapletenih ukrepov. Med njimi so pomembni dosežki pri sanaciji nekdanje jedrske elektrarne Černobil v Ukrajini in več zapuščenih rudnikov urana v Srednji Aziji. Vendar so imeli ukrepi, ki jih je pregledalo Sodišče, običajno zamude in višje stroške od pričakovanih, zlasti pri obsežnih gradbenih ali sanacijskih delih. Med razlogi za višje stroške sta lahko sicer zapletenost nekaterih od teh ukrepov in z njimi povezana gradnja objektov, ki so prvi svoje vrste, vendar je Sodišče med stroškovnimi dejavniki ugotovilo tudi stalne vrzeli v financiranju in pomanjkanje spodbud za smotrnost. V nekaterih primerih je ogrožena dolgoročna trajnostnost teh ukrepov (odstavki [34–49](#)).

Priporočilo 3

Zmanjšati tveganje zamud in prekoračitev stroškov pri ukrepih mednarodnega sodelovanja na področju jedrske varnosti

Komisija naj že na začetku določi blažilne pogoje, s katerimi bi se čim bolj zmanjšale zamude in prekoračitve stroškov med izvajanjem ukrepov. Zagotovi naj zlasti, da:

- (a) se stroški, tudi stroški upravljanja, ocenijo vnaprej (npr. s študijami izvedljivosti, ki temeljijo na najtočnejših razpoložljivih informacijah);
- (b) v primeru mehanizmov financiranja z več donatorji med drugim upošteva ocenjene stroške in obstoj zadostnih zavez drugih donatorjev, preden se odloči, ali bo ukrep financirala;
- (c) pogodbeni dogovori z izvajalskimi partnerji v okviru posrednega upravljanja vključujejo spodbude za smotrnost, in sicer za doseganje izločkov, ki so pravočasni in skladni s proračunom.

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2027.

- 11** Komisija v več pogledih ni dovolj spremljala izvajanja svojih ukrepov. To velja zlasti za posojilo v višini 300 milijonov EUR za financiranje obsežnega programa za varnostno nadgradnjo, ki ga izvaja upravljavec jedrskih elektrarn v Ukrajini. Komisija je posojilo izplačevala brez zagotovila, da se bodo s sredstvi financirali izključno stroški, povezani s programom, ki so posojilojemalcu že nastali in jih je ta že plačal, ter brez uradne odobritve več sprememb programa, do katerih je prišlo v preteklih letih. Komisija sicer pozorno spremlja izvajanje instrumenta INSC, vendar je Sodišče opazilo pomanjkljivosti pri spremljanju uporabe izločkov in dejanskih izboljšav na področju jedrske varnosti, ki jih je financirala EU (odstavki [50–57](#)).

Priporočilo 4

Izboljšati spremljanje ukrepov na področju jedrske varnosti, ki jih financira EU

Komisija naj izboljša spremljanje prihodnjih ukrepov za jedrsko varnost, ki jih bo financirala EU tako, da:

- (a) po dokončanju ukrepa zbira informacije o dejanski uporabi zadevnih izločkov in po potrebi take informacije dopolni z obiski na kraju samem;
- (b) za posojila Euratoma okrepi mehanizem spremljanja, da se zagotovi, da posojiljemalec izpolnjuje ključne obveznosti glede dobrega finančnega poslovanja;
- (c) za nepovratna sredstva iz instrumenta za sodelovanje na področju jedrske varnosti okrepi logične okvire s sistematičnim vključevanjem kazalnikov izidov, ki so usklajeni s cilji ukrepov in s katerimi se merijo učinki ukrepov na jedrsko varnost.

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2028.

Podrobneje o opažanjih Sodišča

Mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti je pomembno, vendar Komisija nima celovitega in posodobljenega strateškega pristopa

- 12** Sodišče je v tem oddelku preučilo, ali ima Komisija celovit okvir za svoje ukrepe za mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti.

Mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti je pomembno zaradi čezmejnega vidika jedrskih tveganj

- 13** Za jedrsko varnost je v prvi vrsti odgovorna oseba ali organizacija, pristojna za objekte in dejavnosti, ki pomenijo tveganje sevanja. Urejanje jedrske varnosti in varstva pred sevanjem je v pristojnosti držav članic¹. Vendar so nesreče, kot sta bili tisti v Černobilu leta 1986 in Fukušimi leta 2011, povečale zaskrbljenost glede jedrske varnosti po vsem svetu. Ne le, da so te nesreče povzročile radioaktivne padavine, ki so se zaradi vetra in oceanskih tokov razširile prek državnih meja, vplivale so tudi na javno mnenje in vlade. Zlasti zaradi nesreče v Černobilu so za mednarodno skupnost nastali tudi znatni stroški sanacije. Jedrska varnost zato ni le nacionalno vprašanje, temveč tudi mednarodno, kar kaže, kako zelo pomembno je mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti.

¹ Mednarodna agencija za atomsko energijo, *Fundamental Safety Principles, Safety Fundamentals No SF-1*.

- 14** To je zlasti pomembno za EU, saj znotraj njenih meja in v njeni neposredni bližini obratuje zelo veliko jedrskih elektrarn, zlasti v Belorusiji, Rusiji, Švici, Ukrajini in Združenem kraljestvu (glej [Prilogo I](#)). Poleg tega EU pri svoji širitveni politiki spodbuja usklajevanje zakonov in drugih predpisov držav kandidatk s [pravom EU in Euratoma](#) („[pravnim redom Unije](#)“) na področju jedrske varnosti.

Komisija nima posodobljene in celovite strategije za svoje ukrepe

- 15** Ukrepi EU na področju jedrske varnosti temeljijo na [Pogodbi Euratom](#). V skladu z njo mora Euratom med drugim ustvariti pogoje, potrebne za hitro vzpostavitev in rast jedrske industrije, določiti enotne varnostne standarde ter vzpostaviti odnose z drugimi državami in mednarodnimi organizacijami, katerih cilj je spodbujanje napredka pri miroljubni uporabi jedrske energije. Tako ima Komisija, ki je odgovorna za izvajanje te pogodbe, na voljo širok nabor ukrepov na področju jedrske energije v EU in zunaj nje.

Različna orodja za ukrepanje, ki se upravljajo ločeno

- 16** Komisija pri podpiranju mednarodne jedrske varnosti uporablja dve glavni orodji za financiranje, ki ju upravljata dve ločeni službi.
- Nepovratna sredstva iz proračuna EU za podporo deležnikom na področju jedrske energije v tretjih državah: ta oblika podpore se izvaja od leta 1992 in se trenutno imenuje „[Evropski instrument za mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti](#)“ (instrument INSC), ki ga upravlja Generalni direktorat za mednarodna partnerstva (GD INTPA). Za obdobje 2021–2027 je bilo temu instrumentu dodeljenih 300 milijonov EUR (glej tudi [Prilogo I](#)).
 - Posojila Euratoma za financiranje projektov za varnost in učinkovitost jedrskih elektrarn: to orodje, ki je bilo prvotno vzpostavljeno leta 1977 za podpiranje projektov v okviru Euratoma, je od leta 1994 na voljo izbranim tretjim državam (trenutno Armeniji, Rusiji in Ukrajini, in sicer po različnih fazah širitve EU). Orodje se trenutno uporablja za posojilo Ukrajini v višini 300 milijonov EUR, ki ga upravlja Generalni direktorat Komisije za proračun.

17 Cilji teh dveh orodij, ki ju izvaja Komisija, so osredotočeni na izboljšanje varnosti jedrskih objektov in se delno prekrivajo. Vendar se tudi precej razlikujejo, saj se lahko s posojili upravljavcem elektrarn podpira tudi njihova učinkovitost ter s tem njihova produktivnost in konkurenčnost. To ni del področja uporabe instrumenta INSC in pri njegovih različnih različicah je bila podpora operaterjem tudi dejansko izrecno omejena: z [uredbo](#) za obdobje 2014–2020 je bila izključena dobava opreme, z [uredbo](#) za obdobje 2021–2027 pa je bila podpora izvajalcem omejena na izjemne primere, ki so tesno povezani z izvajanjem [stresnih testov](#) po nesreči v Fukušimi in morebitnimi priporočili na podlagi teh testov. Sodišče je za Armenijo ugotovilo, da Komisija pri uporabi razpoložljivih instrumentov nima celovitega in skladnega pristopa (glej [okvir 1](#)).

Okvir 1

Neobstoj celovitega in skladnega pristopa za podpiranje jedrske elektrarne

Armenska jedrska elektrarna je začela obratovati leta 1976, leta 1980 pa je bila povečana z začetkom delovanja druge ločene enote. Leta 1989 je bilo delovanje obeh enot ustavljeno zaradi potresa leto prej kot previdnostni ukrep proti morebitnim ponovnim podobnim potresom v prihodnosti. Zaradi pomanjkanja alternativ za oskrbo z energijo je bila enota 2 leta 1995 ponovno zagnana. Danes približno 45 let star reaktor še vedno zagotavlja do 35 % električne energije, letno proizvedene v državi.

EU od leta 1996 neprekinjeno podpira elektrarno, predvsem z zagotavljanjem strokovnega znanja in opreme, povezane z varnostnimi nadgradnjami. Vendar je Komisija že leta 2008 zaradi stare zasnove in staranja sovjetskega reaktorja prišla do zaključka, da ga ni mogoče nadgraditi na raven, ki bi v celoti izpolnjevala mednarodne varnostne standarde. Zato si je prizadevala za njegovo čimprejšnjo zaustavitev in razgradnjo, hkrati pa je priznala, da je treba še naprej financirati najnujnejše ukrepe za kratkoročno izboljšanje varnosti².

Vendar Sodišče ugotavlja, da ni celovitega pristopa za razgradnjo jedrske elektrarne. Čeprav je končni cilj še vedno prenehanje delovanja elektrarne, je Komisija v obdobju 2014–2024 elektrarni ali regulativnemu organu dodelila več kot 15 milijonov EUR za nadaljnje varnostne nadgradnje in celo za večkratno podaljšanje življenjske dobe enote 2 – nazadnje do leta 2031. To je bilo dejansko v nasprotju s ciljem Komisije glede prenehanja delovanja te enote, tudi če je dosega tega cilja odvisna od suverene odločitve Armenije. V nekaterih primerih je Komisija celo presegla omejitve iz takrat veljavne uredbe o instrumentu INSC, npr. z dejansko dobavo opreme elektrarni. To velja zlasti za mobilne dizelske generatorje, ki jih je sicer uradno naročil in katerih lastnik je bil armenski jedrski regulativni organ, vendar so bili dejansko zasnovani in nameščeni posebej za neprekinjeno delovanje varnostnih sistemov elektrarne v primeru nekaterih incidentov v zvezi z jedrsko varnostjo. Čeprav je Armenija upravičena do posojil Euratoma, v okviru katerih lahko upravljavci jedrskih elektrarn financirajo nakup opreme, se to orodje v ta namen še ni uporabilo.

² Sporočilo Komisije o obravnavi mednarodnega izziva jedrske varnosti in zaščite, COM(2008) 312.

Fotografija 1: armenska jedrska elektrarna

Vir: armenska jedrska elektrarna

Fotografija 2: oprema, ki jo financira EU – mobilni dizelski generatorji za izredne razmere za armensko jedrsko elektrarno

Vir: armenska jedrska elektrarna

18 Tretje orodje za financiranje, ki je na voljo Komisiji, je Instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa (NDICI – Globalna Evropa) v vrednosti 79,5 milijarde EUR, ki ga skupaj upravlja več služb Komisije in ki za obdobje 2021–2027 združuje več instrumentov za zunanje delovanje, ki so bili v prejšnjih proračunskih obdobjih ločeni. Doslej se je uporabljal za financiranje varnostnih ukrepov predvsem v okviru tematskega programa za mir, stabilnost in preprečevanje konfliktov, njegovo področje uporabe pa vključuje nekatere dejavnosti na področju jedrske varnosti (nekatero podobne dejavnostim v okviru instrumenta INSC, zlasti izobraževanje, usposabljanje in varnostni ukrepi).

Sočasne pobude za sodelovanje ključnih mednarodnih akterjev

19 Mednarodna agencija Združenih narodov za atomsko energijo (IAEA) je bila ustanovljena leta 1957 in je imela leta 2025 180 držav članic (vključno z vsemi 27 državami članicami EU). Njen [statut](#) zajema širok nabor dejavnosti, katerih cilj je podpirati varno, zanesljivo in miroljubno uporabo jedrske energije. Med temi dejavnostmi so izmenjava znanstvenih in tehničnih informacij, usposabljanje znanstvenikov in strokovnjakov, vzpostavitev in upravljanje nadzornih ukrepov za jedrske snovi ter sprejetje varnostnih standardov in spodbujanje njihove uporabe na zahtevo držav članic. Te dejavnosti se prekrivajo z dejavnostmi v okviru instrumenta INSC in jih presegajo. Poleg tega je IAEA prejela ključna specifična pooblastila, zlasti na podlagi [Pogodbe o neširjenju jedrskega orožja](#), v skladu s katero je postala odgovorna za varnostno preverjanje, ter na podlagi več konvencij o jedrski varnosti³, v skladu s katerimi si države podpisnice izmenjujejo varnostne informacije med seboj ter s Komisijo in IAEA.

20 IAEA ima za izvajanje svojih dejavnosti na voljo sredstva, ki bistveno presegajo sredstva evropskega instrumenta INSC. Iz skupnega [proračuna](#) v višini približno 757 milijonov EUR za leto 2025 je namenila 43 milijonov EUR za jedrsko varnost in zaščito (v okviru svojega rednega proračuna) ter približno 128 milijonov EUR za svoj [program tehničnega sodelovanja](#). Ta program je glavni mehanizem IAEA za prenos jedrske tehnologije v njene države članice, vključno s pomočjo za izboljšanje varstva pred sevanjem in jedrske varnosti po vsem svetu. IAEA svojim državam članicam ponuja širok nabor storitev v zvezi z medsebojnimi strokovnimi pregledi in svetovanjem, ki se izvajajo prostovoljno. EU je v obdobju 2014–2024 iz instrumenta INSC v proračun IAEA prispevala približno 30 milijonov EUR ali okoli 7 % vseh sredstev, dodeljenih temu instrumentu v navedenem obdobju.

³ [Konvencija o jedrski varnosti](#) in [Skupna konvencija o varnosti ravnanja z izrabljenim gorivom in varnosti ravnanja z radioaktivnimi odpadki](#).

- 21** Poleg programa IAEA za tehnično sodelovanje obstajajo tudi druge pobude s podobnimi cilji, ki se izvajajo vzporedno z instrumentom INSC. Na primer, več držav članic EU (dvostransko), [Evropska banka za obnovo in razvoj \(EBRD\)](#), [ZDA](#), [Norveška](#) in Rusija so finančno podpirali tudi pobude za jedrsko varnost s podobnimi ali istimi cilji, kot jih imajo ukrepi, financirani iz instrumenta INSC. Poleg tega je junija 2025 [Svetovna banka](#) napovedala, da bo podprla varno, zanesljivo in odgovorno uporabo jedrske energije v državah v razvoju.
- 22** Komisija upravlja lasten specifičen instrument, zato je lahko pri izbiri prioritet neodvisna in prožna. Ker pa so med določenimi cilji instrumenta INSC in nekaterimi pobudami drugih ustreznih deležnikov velike podobnosti, bi Komisiji koristilo, če bi ob upoštevanju teh pobud izvedla strateško oceno področij, na katerih imajo lahko ukrepi EU največji učinek. Svet že od leta 2008 opozarja na tveganje glede prekrivanja dejavnosti z istimi cilji⁴, kar je izrecno navedeno tudi v členu 6 [uredbe o instrumentu INSC](#). Na to redno opozarjajo tudi posamezne države članice na letnih sestankih odbora INSC in Komisija sama v svojih akcijskih dokumentih o instrumentu INSC. Kljub prekrivajočim se ciljem Sodišče v pogodbah v vzorcu ni odkrilo primerov dvojnega financiranja (tj. da bi se ista dejavnost financirala dvakrat). Redna srečanja med Komisijo in IAEA v skladu z njunim memorandumom o soglasju ter vzpostavitev platform za sodelovanje donatorjev na državni ali regionalni ravni (npr. Armenija, Srednja Azija, Ukrajina) so prispevali k zmanjšanju tveganja glede dvojnega financiranja.

Vrzeli v predhodnih strateških dokumentih

- 23** [Sporočilo iz leta 2008 o obravnavi mednarodnega izziva jedrske varnosti in zaščite](#) ter strategija iz leta 2014 in [večletni okvirni program iz leta 2021](#), ki jih je sprejela Komisija, vsebujejo elemente za dolgoročnojšo perspektivo, kar zadeva sodelovanje na področju jedrske varnosti. Vendar so delno zastareli ali osredotočeni le na instrument INSC in ne pomenijo celostnega pristopa k mednarodnemu sodelovanju na področju jedrske varnosti, ki bi zajemal vse instrumente, ki so na voljo Komisiji. V zvezi s strategijo iz leta 2014 in programom iz leta 2021 Sodišče ugotavlja, da na podlagi ocene varnostnih potreb niso bila zadostno opredeljena področja, na katerih bi lahko ukrepi EU drugim tekočim nacionalnim ali mednarodnim pobudam prinesli največ dodane vrednosti.

⁴ [Sklepi Sveta o pomoči tretjim državam na področju jedrske varnosti in zaščite](#), december 2008.

24 Zato Sodišče ugotavlja, da ni posodobljene in celovite strategije za mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti. Tak strateški okvir, ki bi temeljil na pooblastilih iz Pogodbe Euratom, bi zagotavljal več jasnosti glede dodane vrednosti ukrepov EU, ciljev, ki jih Komisija namerava doseči, orodij, ki jih namerava uporabiti, deležnikov, ki bi jih bilo treba vključiti, in njihovega usklajevanja. Ker take strategije (samostojne ali vključene v širšo strategijo o jedrskem sodelovanju) ni, to pomembno vpliva na razvijajoče se okolje jedrske varnosti (glej *Prilogo I*), razpoložljivost različnih orodij za ukrepanje in sočasne pobude drugih mednarodnih akterjev za sodelovanje. Zato ni dovolj jasno, kaj si EU prizadeva doseči, izvajanje vseh razpoložljivih instrumentov pa ni v celoti usklajeno.

Na splošno so se ukrepi izbirali na podlagi dobro opredeljenih potreb glede jedrske varnosti, vendar se niso zanesljivo prednostno razvrščali

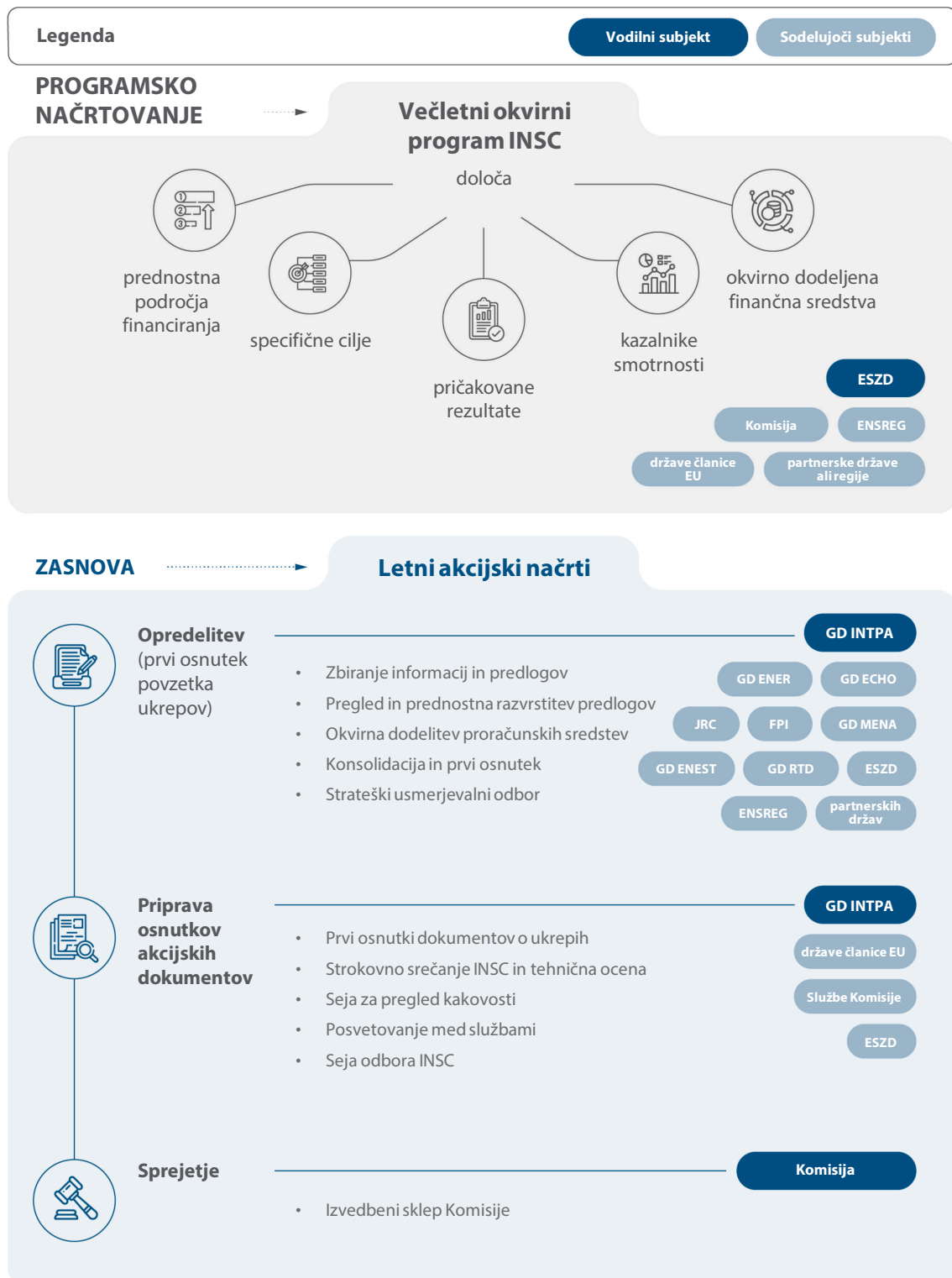
25 Sodišče je v tem oddelku preučilo postopek, po katerem je Komisija izbrala ukrepe, ki naj bi se financirali iz instrumenta INSC. Pri tem je želelo ugotoviti, ali je bil ta postopek temeljit in ali so bili z njim izbrani najustreznejši predlogi ukrepov.

Komisija je vzpostavila dobro utemeljen izbirni postopek, ki temelji na specifičnih potrebah glede jedrske varnosti

26 V primeru instrumenta INSC so ukrepi, ki jih je treba financirati, opisani v letnem akcijskem načrtu, ki je uradno sprejet s posebnim izvedbenim sklepom Komisije⁵. Sprejetje tega načrta – tako kot pri drugih instrumentih za mednarodno sodelovanje, ki jih upravlja Komisija – poteka v več korakih (*slika 1*).

⁵ Člen 7 Uredbe Sveta (Euratom) 2021/948 o vzpostavitvi Evropskega instrumenta za mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti (uredba o instrumentu INSC iz leta 2021).

Slika 1 | Ključni koraki pri sprejetju letnega akcijskega načrta

Vir: Sodišče na podlagi pravil o instrumentu INSC in postopkov GD INTPA

- 27** V skladu z ustrežno uredbo o instrumentu INSC⁶ je večletne okvirne programe pripravila Evropska služba za zunanje delovanje (ESZD) v tesnem sodelovanju s Komisijo, ki jih je tudi uradno sprejela, in sicer v letih 2014, 2017 in 2021. Komisija je na podlagi teh programov, pa tudi stalnega zbiranja informacij od več deležnikov, oblikovala akcijske načrte, ki so bili vsako leto po uradnem postopku pregledani in sprejeti.
- 28** V celotnem postopku so bile upoštevane zahteve partnerskih držav in se je uporabilo tehnično strokovno znanje, ki je na voljo znotraj Komisije (zlasti prek [Skupnega raziskovalnega središča](#), GD za energijo in GD INTPA) in iz zunanjih virov (zlasti prek predstavnikov posameznih držav članic EU). Pri postopku so se upoštevali tudi geopolitični prispevek ESZD in posvetovanja z drugimi službami Komisije. Na splošno je postopek, ki ga je izvedla Komisija, pomenil trdno podlago za izbiro ustreznih ukrepov, s katerimi bi se obravnavale posebne potrebe na področju jedrske varnosti v partnerskih državah. Ne glede na to pozitivno oceno je Sodišče odkrilo več pomanjkljivosti, opisanih v odstavkih [29–33](#) v nadaljevanju.

⁶ Člen 12 [Uredbe Sveta \(Euratom\) št. 237/2014](#) o vzpostavitvi instrumenta za sodelovanje na področju jedrske varnosti (uredba o instrumentu INSC iz leta 2014); člen 17 [uredbe o instrumentu INSC iz leta 2021](#); člen 9 [Sklepa Sveta 2010/427/EU](#) o organizaciji in delovanju Evropske službe za zunanje delovanje.

Ukrepi se pri izbiri ne točkujejo in razvrščajo v skladu z vnaprej določenimi merili, kar zmanjšuje transparentnost izbirnega postopka

- 29** Sodišče je kljub splošni temeljitosti postopka za izbiro ukrepov ugotovilo, da začetne faze postopka, vse do prvotne prednostne razvrstitve in prvega osnutka akcijskih načrtov, niso dovolj temeljite (glej [slika 1](#)). Ugotovilo je namreč, da predlogi ukrepov niso bili uradno ocenjeni in razvrščeni v skladu z vnaprej določenimi merili, da bi se zagotovilo, da se sredstva EU dodelijo zrelim ukrepom z najvišjo dodano vrednostjo. Pregledi, ki jih je opravil GD INTPA, so sicer vključevali več pomembnih dejavnikov, na primer nujnost, zrelost ali dopolnjevanje, vendar ta analiza ni bila sistematično dokumentirana na način, ki bi omogočil smiselno in transparentno primerjavo različnih predlogov ukrepov.
- 30** Mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti je del širših prizadevanj za podpiranje in spodbujanje vrednot in interesov EU po vsem svetu⁷, kar pomeni, da lahko na to, kateri ukrepi, ki se financirajo iz instrumenta INSC, so potrebni in kakšni naj bi bili njihovi rezultati, vpliva tudi več geopolitičnih vidikov. Ker pa ni uradnega načina za ponderiranje različnih izbirnih meril, so odločitve Komisije o izbiri ukrepov bolj odvisne od njene presoje, postopek izbire pa je manj transparenten. V nekaterih primerih, zlasti v zvezi s Srednjo Azijo in Iranom, Sodišče glede na zbrane dokaze ugotavlja, da so revidirani ukrepi INSC temeljili predvsem na teh geopolitičnih vidikih in ne na tveganju za jedrsko varnost, ki se je štelo za dovolj veliko, da bi upravičilo njihovo izbiro pred konkurenčnimi predlogi, ki so se nanašali na države evropskega sosledstva.

⁷ Uvodna izjava 1 [uredbe o instrumentu INSC iz leta 2021](#).

Pri nekaterih ukrepih so bile že na samem začetku pomanjkljivosti glede zrelosti ali pa potreba po financiranju EU zanje ni bila dovolj utemeljena

31 Sodišče je v nekaterih primerih ugotovilo, da so bili nekateri revidirani ukrepi INSC izbrani in so se začeli izvajati kljub pomanjkljivostim glede njihove zrelosti in izzivom, ki so bili znani že od začetka.

- (a) Ukrepi za izboljšanje jedrske varnosti in nadzornih ukrepov v Iranu so temeljili na [jedrskem dogovoru z Iranom](#) iz leta 2015, ki ga je [podprl](#) Varnostni svet ZN. Izstop Združenih držav Amerike iz tega sporazuma leta 2018 in to, da je Iran od leta 2019 naprej izpolnjeval vse manj svojih obveznosti iz dogovora, sta bistveno vplivala na ključne pogoje za uspešno dokončanje ukrepov EU v okviru instrumenta INSC. V zvezi s tem je Sodišče opazilo več opozoril IAEA glede njene zmožnosti dajanja zagotovila, da je iranski jedrski program izključno miroljubne narave⁸. Komisija je v skladu s sklepi Sveta iz let [2019](#) in [2022](#) še naprej ohranjala zavezanost EU temu dogovoru. Decembra 2021 in novembra 2023 je v okviru instrumenta INSC sklenila novi pogodbi v skupni vrednosti 11,6 milijona EUR. Vendar je bilo za njuno sklenitev potrebnega veliko časa (16 oz. 53 mesecev po sklepih Komisije o financiranju), njuno izvajanje pa je bilo že od samega začetka zelo oteženo. Razlog za slednje so bile omejitve pri potovanjih uradnikov EU in iranskih uradnikov ter težave pri nabavi opreme zaradi ponovne uvedbe sankcij po umiku ZDA. Zato se je izvajanje ukrepov zelo upočasnilo.
- (b) V zvezi s sanacijo nekdanjih rudnikov urana v Srednji Aziji je Komisija leta 2015 zagotovila začetni prispevek v višini 16,45 milijona EUR brez študij izvedljivosti (ki so bile na voljo šele pozneje), natančnih informacij o splošnem časovnem okviru in stroških sanacijskih dejavnosti, ki jih je Komisija nameravala podpreti, ali kakršnih koli zavez mednarodnih donatorjev, razen EU. To je sčasoma prispevalo k zamudam pri izvajanju.
- (c) V Armeniji je Komisija pri ukrepih v veliki meri uporabljala pogodbe na podlagi honorarjev, saj je najemala strokovnjake in jih dajala na voljo končnim uporabnikom, v večini primerov brez vnaprejšnje opredelitve natančnih pričakovanih izločkov. Namesto tega so bili izločki opredeljeni šele, ko so se ukrepi začeli izvajati, in so se med izvajanjem spreminjali. V teh primerih je bila za tveganje, da pričakovani izločki ne bodo doseženi, odgovorna Komisija, pri dveh od štirih pogodb pa je bilo treba skleniti dodatne pogodbe. Sodišče je podobno stanje opazilo tudi pri sporazumu o prispevku v zvezi s sanacijskimi deli v Ukrajini.

⁸ Izjavi IAEA o nadzornih ukrepih za leti [2021](#) in [2022](#).

- 32** V primeru podpore armenski jedrski elektrarni, tj. objektu, ki ustvarja prihodek, izbirni postopek Komisije ni vključeval analize zmogljivosti upravičenke za financiranje lastnih programov za varnostno nadgradnjo, za katere je v skladu z mednarodnimi standardi⁹ v prvi vrsti odgovoren upravljavec jedrskega objekta.
- 33** Kar zadeva podporo za sanacijo in ravnanje z izrabljenim gorivom nekdanje jedrske elektrarne Černobil v Ukrajini, je Sodišče ugotovilo, da se je Komisija po izmenjavah dopisov na visoki ravni z zadevnimi državami članicami EU odločila, da bo prispevala več, kot se od nje pričakuje glede na tradicionalno razporeditev bremena med državami skupine G7 in EU, prvotnimi podpornicami takih dejavnosti in njihovimi glavnimi donatorkami. V letih 2015 in 2016 so prispevki Komisije v Sklad za zaščitno zgradbo černobilskega reaktorja znašali 70 milijonov EUR (42 % skupnih prispevkov), pri čemer bi znašali le 45,6 milijona EUR, če bi EU prispevala enak delež kot v prejšnjih letih (27,6 % leta 2011). Sodišče je podobno stanje ugotovilo v zvezi s prispevkom za račun za jedrsko varnost za leto 2017, s katerim se je med drugim financiral suhi objekt za izrabljeno gorivo v Černobilu: prispevek Komisije v višini 19,1 milijona EUR je pomenil 39 % skupnega zneska skupine G7 in EU ter je bil za 5,4 milijona EUR višji od prispevka EU glede na tradicionalno razporeditev bremena. Skupni evropski prispevek (EU, Francija, Nemčija, Italija in Združeno kraljestvo) je ostal omejen na 65 % celotnega zneska, kar dejansko pomeni, da je bil iz proračuna EU delno nadomeščen tradicionalni prispevek evropskih članic skupine G7.

⁹ IAEA, *Fundamental Safety Principles, Safety Fundamentals No SF-1*.

EU je podprla izvajanje raznolikih in včasih zapletenih ukrepov, vendar so bile pri tem pogosto zamude ter v nekaterih primerih višji stroški in tveganja za trajnostnost

- 34** Sodišče je v tem oddelku preučilo, ali so bili z ukrepi za jedrsko varnost, ki jih je financirala EU, načrtovani izločki doseženi pravočasno in v skladu s proračunom. Preučilo je tudi, ali je bila v zadevnih pogodbah določena dolgoročna trajnostnost takih izločkov, in, kadar je bilo to ustrezno, opredelilo konkretna tveganja za njihovo trajnostnost.

EU je podprla izvajanje širokega nabora ukrepov, vključno z obsežnimi in zapletenimi projekti

- 35** V obdobju 2014–2024 se je iz instrumenta INSC financiralo 173 pogodb, ki so zajemale ukrepe v 20 partnerskih državah in sedmih večnacionalnih regijah. Ti ukrepi so se razlikovali po obsegu in naravi ter zajemali izobraževanje in usposabljanje, zagotavljanje strokovnega znanja deležnikom pri pripravi in pregledu specifičnih varnostnih dokumentov, dobavo varnostne opreme in infrastrukture ter izvedbo sanacijskih del na področju varnosti. Končni uporabniki podpore EU so bili običajno jedrski regulatorji v partnerskih državah ter upravljavci jedrskih objektov ali zapuščenih rudnikov urana. V [Prilogi II](#) so navedene dodatne informacije o pogodbah v vzorcu.
- 36** Od 14 pogodb v vzorcu Sodišča jih je bilo pet v času revizije v celoti zaključenih, pri dveh pa so bile v glavnem zaključene prvotno načrtovane dejavnosti. Sodišče je v zvezi s temi sedmimi pogodbami ugotovilo mešano sliko: pri petih so bili doseženi načrtovani izločki; pri eni je bila dosežena večina, vendar ne vsi dogovorjeni izločki; ena pa se je iztekla, ne da bi bil dosežen kateri koli od ključnih pričakovanih izločkov.
- 37** EU je podprla izvajanje več obsežnih in zapletenih ukrepov. V [okviru 2](#) so navedeni trije ukrepi, ki so v obdobju 2014–2024 prejeli najvišje prispevke EU – približno 137 milijonov EUR ali 34 % skupnih dodeljenih sredstev EU. Izvajanje je potekalo v sodelovanju z EBRD, ki je upravljala namenske sklade, v katerih so se združevala sredstva EU in drugih donatorjev. Oba ukrepa v Černobilu sta bila zaključena, ukrep v zvezi z računom za sanacijo okolja (ERA) pa se je v času revizije še izvajal.

Okvir 2

Obsežni ukrepi, ki se financirajo iz instrumenta INSC

Fotografija 3: nova varna zaščitna zgradba v Černobilu

Vir: jedrska elektrarna Černobil

Zaobljena zaščitna zgradba pokriva ostanke černobilskega reaktorja 4, ki je bil uničen v nesreči leta 1986. Njen namen je zmanjšati tveganja, ki izhajajo iz degradacije in morebitnega zrušenja obstoječega zaščitnega „sarkofaga“, ki je bil zgrajen v nevarnih razmerah kmalu po nesreči. V okviru izvedbenega načrta za zaščitno zgradbo je bila leta 2019 dokončana nova zaščitna zgradba, da bi se preprečila radioaktivna kontaminacija zunanjega okolja in omogočila razgradnja starega sarkofaga v njej. Skupni prispevek EU v revidiranem obdobju je znašal 70,5 milijona EUR. Na splošno so dela za izvedbo načrta, vključno s stabilizacijo starega zaščitnega sarkofaga, novo zaščitno zgradbo in s tem povezanimi dejavnostmi, stala 2,2 milijarde EUR (glej [slika 3](#)). Dela so se financirala iz Sklada za zaščitno zgradbo černobilskega reaktorja, v katerega je EU (kot glavna donatorka) prispevala približno 432 milijonov EUR (ali skoraj 20 % skupnih stroškov).

Fotografija 4: suhi objekt za izrabljeno gorivo v Černobilu

Vir: ukrajinski znanstveni in tehnični center za jedrsko varnost in varnost pred sevanjem

Objekt omogoča skladiščenje izrabljenega jedrskega goriva iz obratovanja enot 1–3 jedrske elektrarne Černobil, od katerih je zadnja prenehala delovati leta 2000. Suho skladiščenje 21 000 elementov izrabljenega goriva je zasnovano tako, da zmanjšuje tveganja za puščanje vode in okvare pri hlajenju, povezana z mokrim objektom za skladišče, ki se trenutno uporablja. Novi objekt je bil dokončan leta 2021, vanj pa se od takrat postopoma premeščajo elementi izrabljenega goriva, pakirani v cilindrične posode. Skupni prispevek EU v revidiranem obdobju je znašal 19,1 milijona EUR. Skupno je gradnja tega objekta od začetka projekta leta 1996 do konca leta 2024 stala 486 milijonov EUR (glej [slika 3](#)).

Fotografija 5: sanacija zapuščenih rudnikov urana v Srednji Aziji

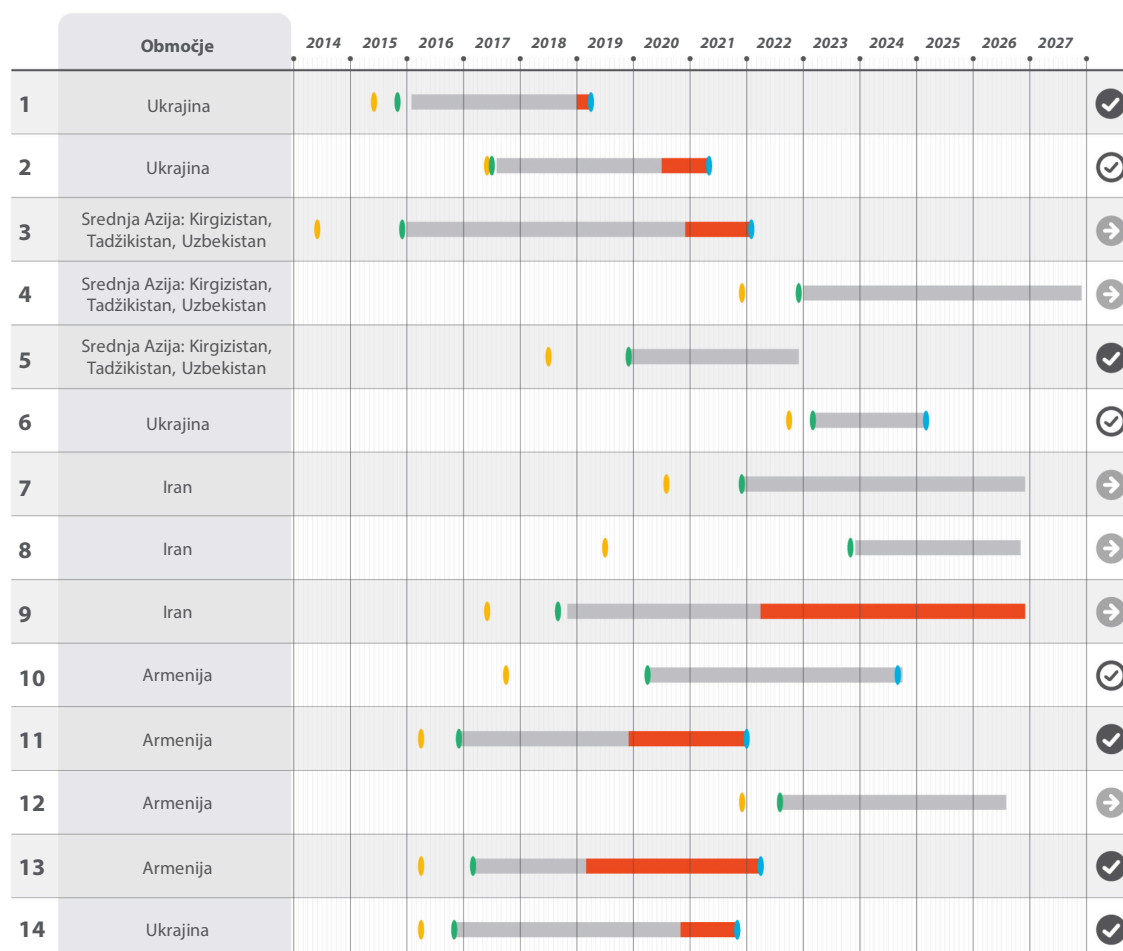
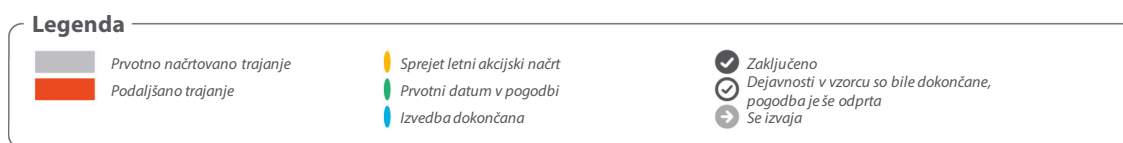
Vir: Sodišče

Iz računa za sanacijo okolja (ERA), ki ga sofinancira EU, se podpirajo ciljno usmerjene dejavnosti sanacije v sedmih prednostno obravnavanih zapuščenih rudnikih urana v Kirgizistanu, Tadžikistanu in Uzbekistanu. Sanacijska dela temeljijo na študijah izvedljivosti in presojah vplivov na okolje ter vključujejo pokrivanje ali ograjevanje kontaminiranih območij, zapiranje rudniških jaškov (navpične odprtine) in dostopnih rovov (vodoravne odprtine), premeščanje ali stabilizacijo radioaktivnih usedalnih bazenov in odlagališč odpadnih skal, preprečevanje erozije in rušenje nevarnih kontaminiranih struktur. Cilj dejavnosti v okviru računa za sanacijo okolja je zmanjšati izpostavljenost onesnaženim tлом in vodi ter tako ponovno vzpostaviti varne življenjske pogoje za ljudi v gosto poseljeni regiji Ferganske doline. Skupni prispevek EU je znašal 47,2 milijona EUR. Oktobra 2025 so se sanacijske dejavnosti še vedno izvajale (glej [sliko 3](#)).

Ukrepi so bili pogosto zaključeni z zamudo in v nekaterih primerih so presegli proračun

38 Pri ukrepih v revidiranem vzorcu je pogosto prihajalo do zamud pri izvajanju. Na splošno sta le dve od 14 pogodb, financiranih iz instrumenta INSC, svoje izloške dosegli v časovnem okviru iz prvotnih pogodb, ki jih je podpisala Komisija, (glej [sliko 2](#)). Pri veliki večini je prišlo do zamud, bodisi v zvezi z datumom njihovega celotnega dokončanja (sedem primerov) bodisi v zvezi z doseganjem notranjih mejnikov v okviru pogodb, ki so se v času revizije še vedno izvajale (štirje primeri). Zamude so trajale od 11 do 48 mesecev, v petih primerih pa je bila potrebna uradna sprememba trajanja pogodbe. V enem primeru se je pogodba iztekla, ne da bi bili doseženi njeni ključni izloški, predvsem zato, ker ni bilo mogoče skleniti okvirnih sporazumov s sodelujočimi državami, pa tudi zaradi posledic pandemije COVID-19 (glej tudi odstavek [36](#)).

Slika 2 | Trajanje ukrepov, financiranih iz instrumenta INSC, v revidiranem vzorcu

Opomba: V treh primerih (2, 6 in 10) so bile dejavnosti v vzorcu Sodišča sicer že zaključene, vendar so se pogodbe z upravnega vidika še vedno izvajale.

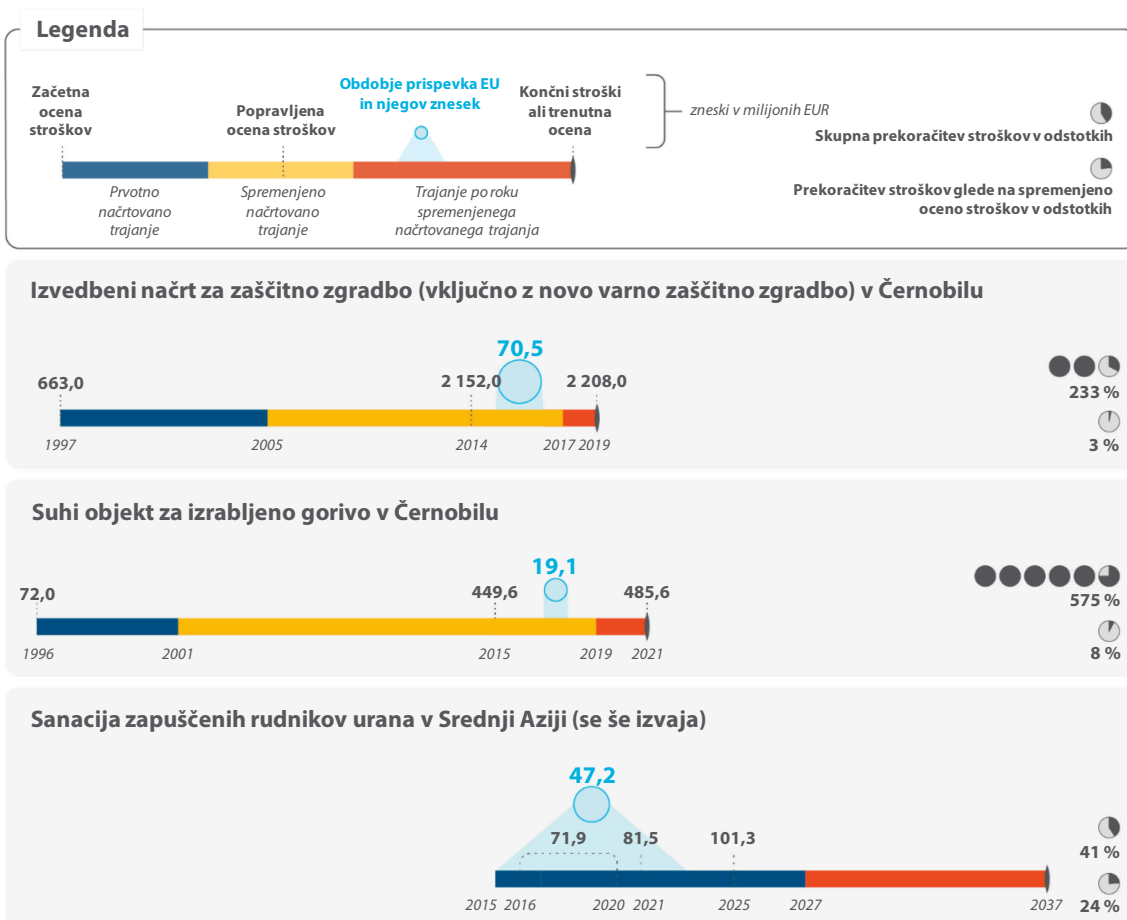
Vir: Sodišče na podlagi pogodb in poročil o izvajanju, ki jih je do junija 2025 predložila Komisija ali njeni izvajalski partnerji

- 39** V nekaterih primerih se je to stanje še poslabšalo zaradi dejanskih stroškov, ki so presegli njihove prvotne proračune, vendar je v zvezi s tem revidirani vzorec zelo raznolik. Pri petih od 14 pogodb v vzorcu so bile v času revizije Sodišča načrtovane dejavnosti izvedene. Sodišče je ugotovilo, da so bili pri dveh od njih izložki doseženi v okviru prvotno načrtovanega proračuna, pri treh pa je bil ta proračun presežen.

Obsežni ukrepi, financirani iz instrumenta INSC

- 40** Trije največji ukrepi instrumenta INSC (glej *okvir 2*) so bili dolgoročni in zapleteni ter so vključevali več deležnikov, kar je pri njihovem izvajanju neizogibno privedlo do edinstvenih izzivov. Nova varna zaščitna zgradba v Černobilu je bila namreč prvi tovrsten objekt, sanacija obstoječih rudnikov urana v Srednji Aziji pa zajema tri različne države in sedem različnih rudnikov. Na *sliki 3* je prikazano, da so bile pri teh ukrepih ali so še vedno zamude in znatne prekoračitve skupnih stroškov.

Slika 3 | Posebna analiza obsežnih ukrepov

Opomba: Prispevek EU se nanaša na nepovratna sredstva iz instrumenta INSC, dodeljena samo v obdobju 2014–2024. Začetne ocene so bile po možnosti pridobljene iz študij izvedljivosti, izvedbenih načrtov ali sporazumov o dodelitvi nepovratnih sredstev. Vmesne in končne ocene so bile pridobljene iz poročil o izvajanju.

Vir: Sodišče na podlagi podatkov Komisije, EBRD in Koordinacijske skupine za zapuščene rudnike urana

- 41** V primeru infrastrukture v Černobilu (vključno z novo varno zaščitno zgradbo in suhim objektom za izrabljeno gorivo), ki je bila sofinancirana iz instrumenta INSC, so se ocene stroškov od začetka izvajanja teh ukrepov povečale, predvsem zaradi tehničnih in regulativnih ovir, pa tudi zaradi gospodarskih dejavnikov, kot so inflacija in tečajna tveganja, kar je bilo na koncu krito iz skladov, ki jih upravlja EBRD. Ta povečanja so sčasoma privedla do vrzeli v financiranju in pozivov k dodatnim prispevkom donatorjev – 70 milijonov EUR iz proračuna EU za podporo novi varni zaščitni zgradbi in 19,1 milijona EUR za suhi objekt za izrabljeno gorivo. Take zamude in povečanja stroškov so še naprej vplivali na ukrepe do konca njihovega izvajanja. V primeru nove varne zaščitne zgradbe so finančne spodbude, ponujene izvajalcu za pravočasno doseglo izbranih mejnikov, prispevale k zmanjšanju zamud in povečanju stroškov po letu 2014. Za suhi objekt za izrabljeno gorivo take spodbude niso bile zagotovljene. Končni rezultat so še poslabšale dodatne prekinitve del, povezane s COVID-19, in je še vedno odvisen od tekočega arbitražnega postopka med upravičencem in njegovim izvajalcem.
- 42** Na račun za sanacijo okolja, ki je začel delovati leta 2015, je že od samega začetka negativno vplivala pozna razpoložljivost potrebnih študij izvedljivosti, ki so bile izdane šele postopoma med letoma 2016 in 2020. K temu so prispevale še stalne vrzeli v financiranju (glej *okvir 3*), v primeru Uzbekistana pa začetno pomanjkanje tehničnih, upravnih in finančnih zmogljivosti organizacije prejemnice.

Okvir 3

Stalna vrzel v financiranju, ki vpliva na račun za sanacijo okolja

Skoraj deset let po vzpostavitvi računa za sanacijo okolja in manj kot tri leta pred njegovo načrtovano zaključitvijo decembra 2027 so bili v celoti sanirani le štirje manjši rudniki. Glede na analizo Sodišča sanacija preostalih treh večjih rudnikov, na katere se nanaša 86 % skupnih stroškov, verjetno ne bo končana pred letoma 2032 (za Kirgizistan) in 2037 (za Tadžikistan). V primeru Tadžikistana zaradi omejenega financiranja in visoke ravni potrebnih naložb obstaja tveganje, da sanacija ne bo izvedena.

Prispevek EU v višini 47,2 milijona EUR (ali 83 % sredstev računa za sanacijo okolja) in prispevki drugih mednarodnih donatorjev v višini približno 10 milijonov EUR¹⁰ doslej niso zadostovali za kritje vseh ocenjenih stroškov računa za sanacijo okolja, kar je privedlo do zamud pri začetku sanacijskih del. V tem desetletnem obdobju (od leta 2015 do leta 2024) je Komisija ob podpori EBRD organizirala le eno donatorsko konferenco (leta 2018).

Vrzel v financiranju računa za sanacijo okolja se je povečala tudi zato, ker se je izkazalo, da bo sanacija dražja od prvotno načrtovane. Začetne študije izvedljivosti so za sedem rudnikov sicer pokazale skupne stroške v višini približno 72 milijonov EUR, vendar se je po trenutnih ocenah ta znesek povečal na 101,3 milijona EUR (41-odstotno povečanje). Glavni razlog za ta povečanja je bila spremenjena rešitev za sanacijo rudnika Mailuu-Suu v Kirgizistanu, sprejeta na podlagi nadaljnjih študij, izvedenih po potresu v Turčiji leta 2023. Med drugimi razlogi so bili stroški upravljanja, ki so jih zaračunavali zunanji svetovalci in so presegali stroške, predvidene v študijah izvedljivosti, ter inflacija.

Poleg stroškov gradnje in upravljanja je treba iz računa za sanacijo okolja kriti tudi upravne stroške izvajalskega partnerja. Te vsako leto odobrijo donatorji ERP, do 30. avgusta 2025 pa so znašali 4,4 milijona EUR, kar je povečalo vrzel med razpoložljivim financiranjem in odhodki.

- 43** Finančna uredba omogoča, da nadomestila izvajalskim partnerjem temeljijo na smotrnosti¹¹. Vendar je Sodišče ugotovilo, da v revidiranih pogodbah pri dogovorih med Komisijo in njenimi izvajalskimi partnerji v okviru posrednega upravljanja spodbud za smotrnost ni bilo.

¹⁰ Belgija, Litva, Norveška, Španija, Švica in Združene države.

¹¹ Člen 155 Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 in člen 158 Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509.

Posojilo Euratoma za obsežen ukrajinski program za varnostno nadgradnjo

- 44** Pri izvajanju obsežnega programa za varnostno nadgradnjo vseh aktivnih jedrskih elektrarn v Ukrajini, ki se financira s posojilom Euratoma v višini 300 milijonov EUR, prihaja do zamud in prekoračitev stroškov, podobnih tistim pri drugih obsežnih ukrepih, ki se financirajo iz instrumenta INSC. Ko je Komisija leta 2017 izplačala prvi obrok v višini 50 milijonov EUR, je posojiljemalec že zaprosil za podaljšanje roka za dokončanje programa z leta 2017 na leto 2020. Do konca leta 2021, ko se je Euratom dogovoril o končnem izplačilu, je bilo v celoti dokončanih le 81 % ukrepov. Glede na stanje dne 31. decembra 2024 je ta stopnja sicer znašala 84 %, vendar se je izvajanje preostanka programa še dodatno zavleklo. Posojiljemalec ni pričakoval, da bo program dokončan pred letom 2030, in je opozoril, da zaradi aktualne vojne ni mogoče določiti predvidenega datuma dokončanja. Na splošno so se ocenjeni stroški programa povečali z 1,4 milijarde EUR na 1,6 milijarde EUR (16 %). Prispevek EU za program je ostal omejen na prvotno posojilo v višini 300 milijonov EUR.
- 45** Do zamud je že skoraj od vsega začetka prihajalo zaradi počasnega vzpostavljanja struktur za vodenje projektov in izpolnjevanje drugih predpogojev, zaradi česar se sredstva Euratoma in EBRD niso mogla izplačevati. Poleg tega so bile tu še druge težave: omejeno lastno financiranje posojiljemalcev in potrebe Ukrajine po električni energiji, zaradi česar so bili mogoči le krajši tehnični izklopi, med katerimi bi bile mogoče posodobitve. Od leta 2022 so se zamude še podaljševale zaradi ruske vojne agresije proti Ukrajini, ki je močno vplivala na izvajanje programa. Zaradi zasedbe jedrske elektrarne Zaporožje so bile namreč začasno ustavljene načrtovane varnostne nadgradnje kot tudi proizvodnja električne energije, to pa je pomenilo izgubo ustreznih prihodkov.

V nekaterih primerih je dolgoročna trajnostnost še vedno velik izziv

46 Ukrajina je bila največja upravičenka mednarodnega sodelovanja EU na področju jedrske varnosti v obdobju 2014–2024, saj je prejela podporo v višini 170 milijonov EUR v obliki nepovratnih sredstev in 300 milijonov EUR v obliki posojil. Vendar sta ruska zasedba jedrskih objektov in nadaljnja agresija ogrozili dolgoročno trajnostnost teh naložb, ki so – če so fizično dostopne – še naprej odvisne od nadaljevanja take podpore. Sodišče je ugotovilo zlasti naslednje:

- (a) v okviru instrumenta INSC je bilo med letoma 2022 in 2024 dodeljenih več kot 15 milijonov EUR, namenjenih predvsem obnovi opreme in naprav, ki so jih poškodovala ali zaplenile ruske sile. Ta podpora je bila delno (7 milijonov EUR) zagotovljena prek [mednarodnega računa za sodelovanje v Černobilu](#). To je še en večdonatorski sklad, ki ga upravlja EBRD in katerega prvotni cilj glede pomoči pri razgradnji jedrske elektrarne Černobil je bil prilagojen tako, da vključuje ponovno vzpostavitev jedrske varnosti v zaprtem območju;
- (b) kar zadeva enega od obsežnih ukrepov INSC – novo varno zaščitno zgradbo nad enoto 4 jedrske elektrarne Černobil –, je februarja 2025 streho tega objekta zadel brezpilotni [zrakoplov](#), ki je poškodoval samo streho in povzročil požar, ta pa je uničil del njenih notranjih plasti. Po 22 letih projektiranja in gradbenih del ter naložb izvedbenega načrta za zaščitno zgradbo v višini 2,2 milijarde EUR (od tega 432 milijonov EUR iz proračuna EU) nova zaščitna zgradba več ne ustreza svojemu namenu in so potrebna večja popravila, [kot je potrdila IAEA](#). Ukrajinski organi ob podpori iz računa za sodelovanje še vedno ocenjujejo stroške in vire financiranja teh popravil;

Fotografija 6: poškodovana streha nove varne zaščitne zgradbe v Černobilu

Vir: jedrska elektrarna Černobil

- (c) zaradi vojne se je znatno upočasnilo premeščanje elementov izrabljenega goriva v novozgrajeni suhi objekt za izrabljeno gorivo v Černobilu. Glede na prvotni cilj, da se letno premesti 2 500 elementov, jih je bilo v obdobju 2022–2024 v povprečju dejansko premeščenih manj kot 630. Na podlagi informacij, prejetih od upravičenca, je bilo junija 2025 v starem mokrem objektu za skladiščenje še vedno skoraj 17 000 elementov (80 % vseh elementov);
- (d) posojilojemalec posojila Euratom je doslej izpolnjeval pogoje odplačevanja, v skladu s katerimi se do leta 2027 zahteva le odplačevanje letnih obresti. Zato v proračunu EU ni bila evidentirana nobena dejanska izguba. Vendar se je finančni položaj posojilojemalca poslabšal zaradi vojne in zlasti izgube jedrske elektrarne Zaporožje, ki je tik pred izbruhom vojne proizvedla približno 44 % električne energije, ki jo podjetje proizvede. Prihodnje izpolnjevanje pogojev odplačevanja obrokov posojila je zaradi trenutne vojne lahko odvisno od nadaljnje podpore mednarodne skupnosti.

- 47** V strateškem krovnem načrtu za sanacijo zapuščenih rudnikov urana v Srednji Aziji je kot osrednji element sanacijske strategije opredeljen regionalni sistem za spremljanje vode. Vendar se je ukrep INSC za uvedbo tega sistema spremljanja iztekel leta 2022, ne da bi dosegel katerega koli od svojih ključnih ciljev, saj sistem ni bil nameščen. To ogroža trajnostnost sanacijskih del, saj ovira zgodnje opozarjanje o čezmejni kontaminaciji, usklajevanje in izmenjavo podatkov med zadevnimi tremi državami. Poleg tega je bila v primeru Uzbekistana odgovornost za dolgoročno trajnostnost saniranih območij dodeljena šele novembra 2025 (medvladni agenciji), mehanizmi, potrebni za uspešno izvajanje s tem povezanih nalog, pa so se takrat še razvijali. V primeru Tadžikistana (glej [okvir 3](#)) zamuda pri izvajanju sanacijskih del dodatno podaljšuje in povečuje tveganje čezmejne kontaminacije.
- 48** V Armeniji stalna podpora EU regulativnemu organu za jedrsko energijo in jedrski elektrarni od devetdesetih let prejšnjega stoletja še ni privedla do samozadostnosti na nacionalni ravni. Regulativnemu organu in operaterju še vedno nenehno primanjkuje zaposlenih ali strokovnega znanja. Slednje se je izboljšalo zaradi mednarodne pomoči, ki so jo poleg EU zagotovile tudi IAEA, Nemčija, Rusija in Združene države Amerike. Konec leta 2024 se je izvajalo pet različnih ukrepov, financiranih iz instrumenta INSC, v skupni vrednosti približno 12 milijonov EUR. Tako sodelovanje je izrecno predvideno v splošnejših dokumentih o sodelovanju, kot sta [sporazum CEPA](#) med Evropsko unijo in Armenijo, ki velja od leta 2021, ter načrt za odpornost in rast iz leta 2024. Kljub temu Komisija nima celovitega pristopa k razgradnji obstoječe jedrske elektrarne.
- 49** Sodišče je v svojem vzorcu na splošno ugotovilo, da sporazumi, s katerimi se zagotavlja podpora EU za ukrepe na področju jedrske varnosti iz instrumenta INSC, ne vsebujejo klavzul o trajnostnosti, s katerimi bi se od končnih uporabnikov zahtevalo, da izločke, ki jih je financirala EU (infrastrukturo, opremo ali gradivo za usposabljanje), uporabljajo in vzdržujejo za določeno minimalno obdobje. Po drugi strani pa je ugotovilo, da se s pogodbo Komisije o dobavi, ki jo je preučilo, spodbuja trajnostnost, saj pogodba vključuje financiranje prvega sklopa rezervnih delov in podporo končnim uporabnikom med namestitvijo.

Spremljanje, ki ga izvaja Komisija, z več vidikov ni zadostno

- 50** Sodišče je v tem oddelku preučilo, ali je Komisija vzpostavila zanesljiv sistem za spremljanje izvajanja posojila Euratoma in instrumenta INSC ter dejanskega učinka svojih ukrepov na jedrsko varnost.

Komisija se opira na spremljanje, ki so ga v zvezi s posojilom Ukrajini opravile tretje osebe, brez jasnega okvira vlog in odgovornosti

- 51** Komisija je junija 2013 odobrila posojilo Euratoma v višini do 300 milijonov EUR za podporo obsežnemu programu za varnostno nadgradnjo jedrskih elektrarn v Ukrajini, ki ga bo izvajal njihov upravljavec Energoatom, podjetje v lasti ukrajinske države. To posojilo, zavarovano z jamstvom, ki ga je izdala Ukrajina, je sledilo odobritvi podobnega posojila s strani EBRD marca 2013 za enak znesek in namen. Komisija je za izvedbo svojega sklepa avgusta 2013 z družbo Energoatom (posojilojemalcem) podpisala sporazum o posojilu ter med letoma 2017 in 2021 v štirih obrokih izplačala vseh 300 milijonov EUR. Ta izplačila je odobrila na podlagi (i) zahtevkov posojilojemalca, ki potrjujejo, da so bili izpolnjeni vsi veljavni posojilni pogoji, ter (ii) potrdil, ki jih je izdal svetovalec za spremljanje, ki ga je najela in mu dajala navodila EBRD v imenu obeh posojilodajalcev.
- 52** Vendar je Sodišče ugotovilo, da Komisija z več vidikov ni zadostno spremljala izvajanja posojila. Posojilojemalec je večkrat spremenil prvotni izvedbeni načrt za varnostno nadgradnjo. O teh spremembah je sicer obvestil oba posojilodajalca, vendar jih Komisija ni nikoli uradno odobrila, kljub izrecni zahtevi v zvezi s tem v posojilni pogodbi. Namesto tega je navedla, da se je opirala na ukrepe EBRD v zvezi z lastnim posojilom (glej odstavek [54](#)). Prav tako ni uradno odobrila dveh od štirih prošenj za podaljšanje skupnega roka dokončanja (glej tudi odstavka [44](#) in [45](#)), ki sta bili predloženi od leta 2022. Svetovalec za spremljanje je poročal o ponavljajočih se kršitvah nekaterih določb posojilne pogodbe, npr. posojilojemalec ni v celoti izpolnjeval zahtev glede zavarovanja, ni dokazal, da njegovi prihodki od električne energije krijejo njegove stroške (vključno s stroški, povezanimi z jedrsko varnostjo), in v obdobju 2020–2024 ni prispeval v sklad za razgradnjo. Taki primeri so v posojilni pogodbi opisani kot primeri neizpolnitve obveznosti v zvezi s posojilom Euratoma, kar Komisiji omogoča, da zahteva preklic še neizplačanega posojila ali hitrejše odplačilo posojila. Vendar Komisija ni predložila dokazov, da je ocenila, ali te kršitve upravičujejo take ukrepe, ali da je zahtevala njihovo odpravo.

- 53** Poleg tega je v obdobju 2017–2021 odobrila vsako izplačilo posojila brez potrdila, da se bodo ta izplačila uporabila za kritje stroškov, ki so že nastali in jih je posojiljemalec že plačal. To zmanjšuje zagotovilo, da so se sredstva EU uporabljala izključno za podporo programu za varnostno nadgradnjo. Po poročanju svetovalca je posojiljemalec do konca leta 2021 za projekt porabil le 235 milijonov EUR od skupno 300 milijonov EUR, ki jih je do takrat prejel od Euratoma. Čeprav so posojiljemalcu v naslednjih letih postopoma nastali dodatni odhodki, povezani s projektom, je do junija 2025 še vedno porabil 10 milijonov EUR premalo sredstev.
- 54** Poleg tega Komisija ni vzpostavila formalnega odnosa s tretjimi osebami, ki imajo pomembno vlogo pri posojilu Euratoma, zlasti z EBRD, na katero se je na koncu oprla pri spremljanju. To vključuje odnos s svetovalcem za spremljanje, v zvezi s katerim je nasprotna pogodbeni stranka EBRD, ne pa tudi Komisija. Komisija je prejela kopijo prvotne pogodbe o spremljanju, ki se je iztekla leta 2018. Tudi če bi Komisija še naprej prejela četrtletna poročila o spremljanju in potrdila, ki bi jih upoštevala pri svojih odločitvah o odobritvi izplačil posojil, od tega datuma ni vedela za obseg in pogoje, pod katerimi so se take storitve še naprej opravljale po letu 2018.

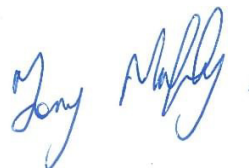
V večini primerov je spremljanje osredotočeno na izločke in ne na dejanske izboljšave jedrske varnosti

- 55** Sporazumi o dodelitvi nepovratnih sredstev iz instrumenta INSC običajno vključujejo matrico logičnega okvira, ki je del okvira Komisije za spremljanje. S to matrico se Komisija in njena nasprotna pogodbeni stranka dogovorita glede pričakovanj v zvezi s financiranim ukrepom, kar zadeva njegove cilje, specifične izločke in splošni učinek. Matrica vključuje kazalnike z izhodišči, ciljnimi vrednostmi in časovnico za njihovo doseganje. To je dobra praksa, ki Komisiji omogoča, da spremlja izvajanje ukrepov ter po možnosti oceni in združi njihove izide. Spremljanje, ki ga v zvezi z izvajanjem ukrepov opravlja Komisija, krepijo še drugi elementi:
- (a) strokovno znanje Skupnega raziskovalnega središča, s katerim si GD INTPA pomaga pri tehničnem spremljanju tekočih ukrepov in ocenjevanju rezultatov;
 - (b) sistem v rezultate usmerjenega spremljanja izbranih ukrepov, v okviru katerega Komisija najame zunanje izvajalce za pregled tekočih ukrepov, vključno z misijami na kraju samem.

- 56** Vendar je Sodišče pri pregledu praktičnega izvajanja teh postopkov za spremljanje ugotovilo, da je bila logična matrica uporabljena v devetih od 14 pogodb v vzorcu. V sedmih od teh devetih primerov je bila matrica osredotočena na izložke (izvedbo načrtovanih dejavnosti) in ne na izide (učinke teh dejavnosti). Poleg tega je Sodišče ugotovilo, da ni pogodbenih zahtev za dejansko uporabo financiranih izložkov (odstavek 49). Zaradi teh dejavnikov je z okvirom težje ugotoviti, ali in koliko je ukrep dejansko prispeval k višji ravni jedrske varnosti v določenem objektu ali državi. V poročilih, pripravljenih v skladu s sistemom v rezultate usmerjenega spremljanja, ki jih je pregledalo Sodišče, so izvajalci Komisije to oceno potrdili. Hkrati pa izvajalci to pomanjkanje osredotočenosti na izide do neke mere nadoknadijo s poglobljeno analizo rezultatov, doseženih s konkretnimi ukrepi, ki so jih pregledali. Vendar se sistem v rezultate usmerjenega spremljanja ne uporablja sistematično pri vseh ukrepih, financiranih iz instrumenta INSC: v vzorcu Sodišča je bil tak pregled opravljen le za pet od 14 pogodb. Komisija zato nima sistema za celovito spremljanje izidov svoje podpore (na ravni ukrepov, instrumenta, države ali regije) ter za uporabo teh informacij, da bi okrepila svoje odločanje glede oblikovanja prihodnjih ukrepov in ocenjevanja njihove nujnosti.
- 57** Sodišče je kljub odsotnosti take celovite ocene ugotovilo, da so bili v njegovem vzorcu pri dokončanih dejavnostih, financiranih iz instrumenta INSC, doseženi konkretni rezultati v zvezi z jedrsko varnostjo, kot je navedeno v poročilih o izvajanju. Rezultati se razlikujejo po naravi, vendar vključujejo zmanjšanje radioaktivnosti v Černobilu in v zapuščenih rudnikih urana v Srednji Aziji, kjer so bila dela dokončana. V Armeniji vključujejo tudi izvedbo priporočil za stresne teste, zmanjšanje tveganja izpustov radioaktivnih snovi v okolje v primeru jedrskih nesreč in podaljšanje dovoljenja za obratovanje elektrarne do leta 2031.

To poročilo je sprejel senat III, ki ga vodi članica Evropskega računskega sodišča Bettina Jakobsen, v Luxembourgju na zasedanju 27. januarja 2026.

Za Evropsko računsko sodišče

Tony Murphy
predsednik

Prilogi

Priloga I – O reviziji

Jedrska varnost

- 01** IAEA¹ in EU² opredeljujeta jedrsko varnost kot doseganje ustreznih delovnih pogojev, preprečevanje nesreč in blažitev njihovih posledic, katerih rezultat je varstvo delavcev, prebivalstva in okolja pred nepotrebni nevarnostmi sevanja. Glavni varnostni cilj je zaščititi ljudi pred škodljivimi učinki ionizirajočega sevanja. Vidik varnosti zajema jedrske objekte, radioaktivne odpadke in prevoz radioaktivnih snovi³. Jedrska varnost in jedrska zaščita sta medsebojno povezana pojma, razlikujeta pa se po tem, da se jedrska zaščita nanaša na preprečevanje in odkrivanje kaznivih ali naklepnih nepooblaščenih dejanj ter odzivanje nanje, pri čemer ta dejanja vključujejo jedrski ali radioaktivni material in s tem povezane objekte ali dejavnosti.

¹ Glosar IAEA o jedrski varnosti in zaščiti, str. 139–140.

² Člen 3(2) [Direktiva Sveta 2009/71/Euratom](#) o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko varnost jedrskih objektov.

³ Glosar IAEA o jedrski varnosti in zaščiti, 2022.

02 Jedrske tehnologije se uporabljajo v različnih sektorjih, med drugim v kmetijstvu, medicini in pri raziskovanju vesolja. Vendar se uporabljajo predvsem za proizvodnjo električne in toplotne energije. V zadnjih letih je svetovno povpraševanje po energiji stalno naraščalo, leta 2024 pa je bilo z jedrsko energijo zagotovljenih približno 4,8 % tega povpraševanja, ki je tisto leto znašalo skoraj 650 eksajoulov⁴. Julija 2025 je skupna neto nameščena zmogljivost 416 jedrskih reaktorjev v 31 državah znašala približno 376 gigavatov električne energije (GWe). Od tega je v 12 od 27 držav članic EU⁵ obratovalo sto jedrskih reaktorjev s skupno nameščeno neto zmogljivostjo približno 98 GWe⁶. Po podatkih Eurostata je bila z jedrskimi elektrarnami leta 2023 v EU proizvedena približno petina (23 %) električne energije, kar je dvakrat več v primerjavi z 9 % na svetovni ravni⁷. Decembra 2023 je skupina 25 držav na 28. Konferenci pogodbenic Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja (COP 28), od katerih jih je bilo 12 držav članic EU, podpisala [izjavo](#), da namerava do leta 2050 potrojiti zmogljivosti za jedrsko energijo. Tej zavezi se je leta 2024 na konferenci COP 29 pridružilo [še šest držav](#), s čimer se je skupno število držav v tej skupini povečalo na 31.

03 Ker je bilo v zadnjih letih zgrajenih malo novih jedrskih reaktorjev, zlasti v Evropi in Severni Ameriki, se je povprečna starost reaktorjev po vsem svetu povečala. Skupno 278 reaktorjev, ki pomenijo dve tretjini vseh delujočih reaktorjev na svetu, je bilo na omrežje priključenih pred najmanj 31 leti. Od tega je bilo 160 reaktorjev priključenih pred najmanj 40 leti – večina jih je v Franciji, Rusiji in Združenih državah Amerike (glej [slika 1](#)).

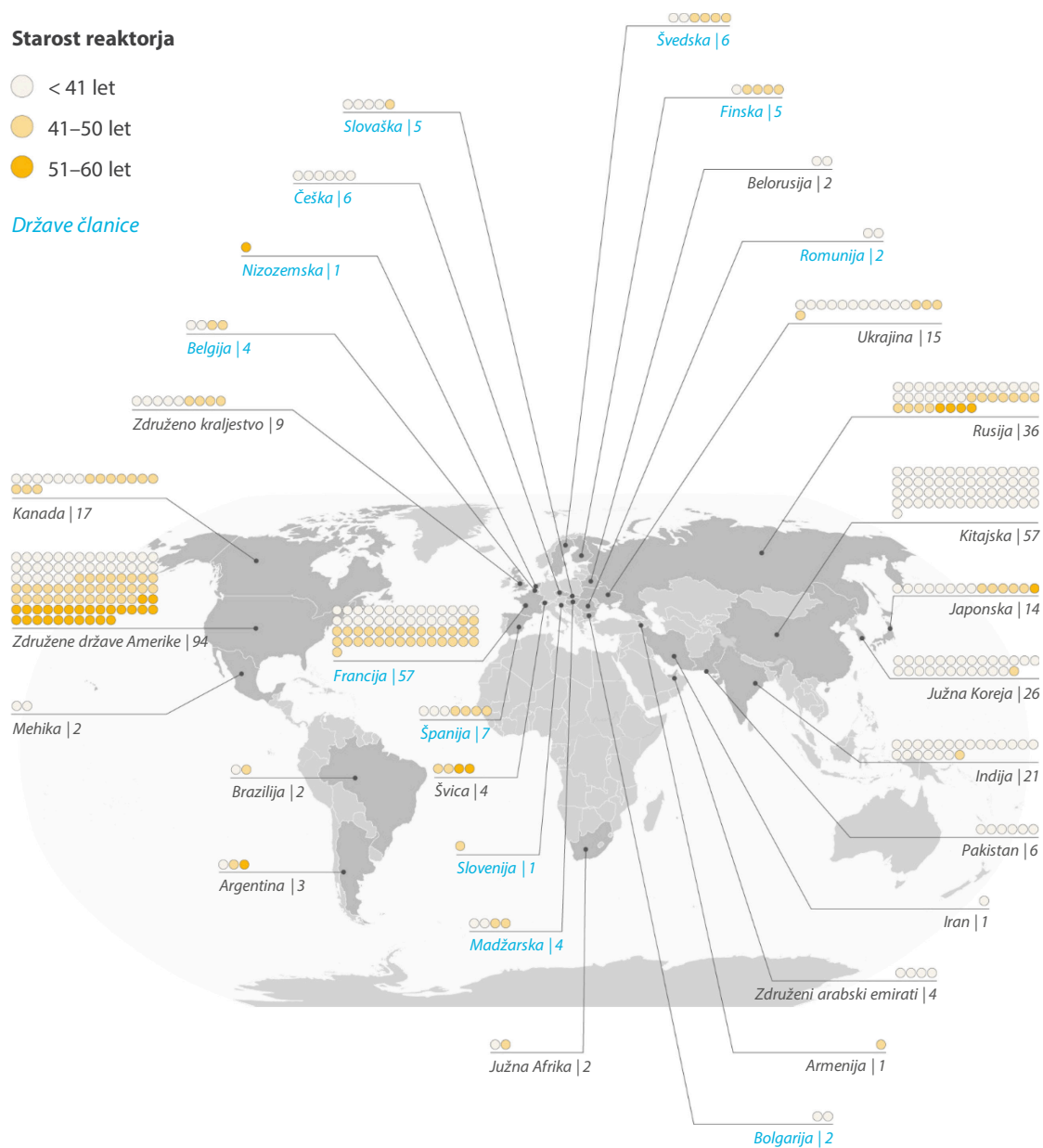
⁴ Mednarodna agencija za energijo, [Global Energy Review 2025](#).

⁵ Belgija, Bolgarija, Češka, Španija, Francija, Madžarska, Nizozemska, Romunija, Slovenija, Slovaška, Finska in Švedska.

⁶ [Podatkovna zbirka informacijskega sistema IAEA o reaktorjih \(PRIS\)](#), podatki pridobljeni julija 2025.

⁷ Mednarodna agencija za energijo, [Global Energy Review 2025](#).

Slika 1 | Število in starost reaktorjev, ki obratujejo po vsem svetu

Vir: Sodišče na podlagi podatkov iz poročila [Nuclear Power Reactors in the World](#) (december 2023) in informacijskega sistema IAEA o reaktorjih (PRIS) (julij 2025)

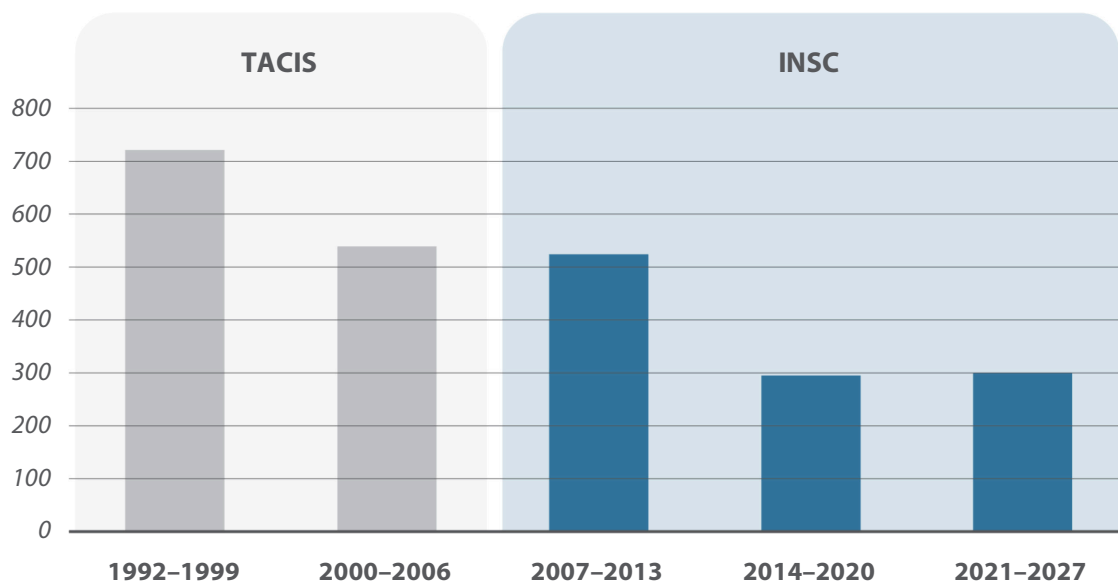
Mednarodni instrumenti EU za sodelovanje na področju jedrske varnosti

- 04** Ukrepi EU na področju jedrske varnosti, vključno z mednarodnim sodelovanjem, temeljijo na [Pogodbi Euratom](#). To so leta 1957 prvotno podpisale Belgija, Nemčija, Francija, Italija, Luksemburg in Nizozemska, za tem pa še vse druge države članice EU, ki tako sestavljajo Evropsko skupnost za atomsko energijo (Euratom). Euratom in EU imata iste izvršne organe in države članice, večina ukrepov, ki temeljijo na Pogodbi Euratom, pa se financira iz proračuna EU. Zato Sodišče v tem poročilu izraza „EU“ in „Euratom“ uporablja kot sopomenki.

Spreminjajoče se okolje jedrske varnosti

- 05** Okolje jedrske varnosti se je od začetka sodelovanja EU na tem področju spremenilo. Nesreča v Černobilu leta 1986 in razpad Sovjetske zveze leta 1991 sta povzročila veliko zaskrbljenost glede varnosti jedrskih objektov, ki so delovali v novih neodvisnih državah. Zaradi teh razmer se je začel izvajati program tehnične pomoči za Skupnost neodvisnih držav (TACIS), v okviru katerega je bilo jedrski varnosti v obdobju 1992–2006 dodeljenih 1 260 milijonov EUR, ki jih je financirala EU, kar je približno 84 milijonov EUR na leto. V tem obdobju so se varnostne razmere na geografskem območju TACIS postopoma izboljšale, zlasti s trajnim zaprtjem reaktorjev iz sovjetskega obdobja, podobnih Černobilu, v Litvi in Ukrajini ter s programi za korenito nadgradnjo drugih modelov. Tako je lahko Komisija v obdobju 2021–2027 postopoma zmanjšala obseg naslednjih programov sodelovanja na 300 milijonov EUR (približno 43 milijonov EUR na leto), hkrati pa razširila njihovo geografsko področje uporabe, ki je danes globalno. Na [sliki 2](#) je pregled podpore EU mednarodni jedrski varnosti v obliki nepovratnih sredstev.

Slika 2 | Razvoj nepovratnih sredstev EU za mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti v okviru programa TACIS in instrumenta INSC (v milijonih EUR)

Opomba: Za obdobje 2014–2020 so bila prvotna sredstva instrumenta INSC (225 milijonov EUR) dopolnjena z dodatnimi 70 milijoni EUR za financiranje prispevka v Sklad za zaščitno zgradbo černobilskega reaktorja (**okvir 2**).

Vir: Evropska komisija

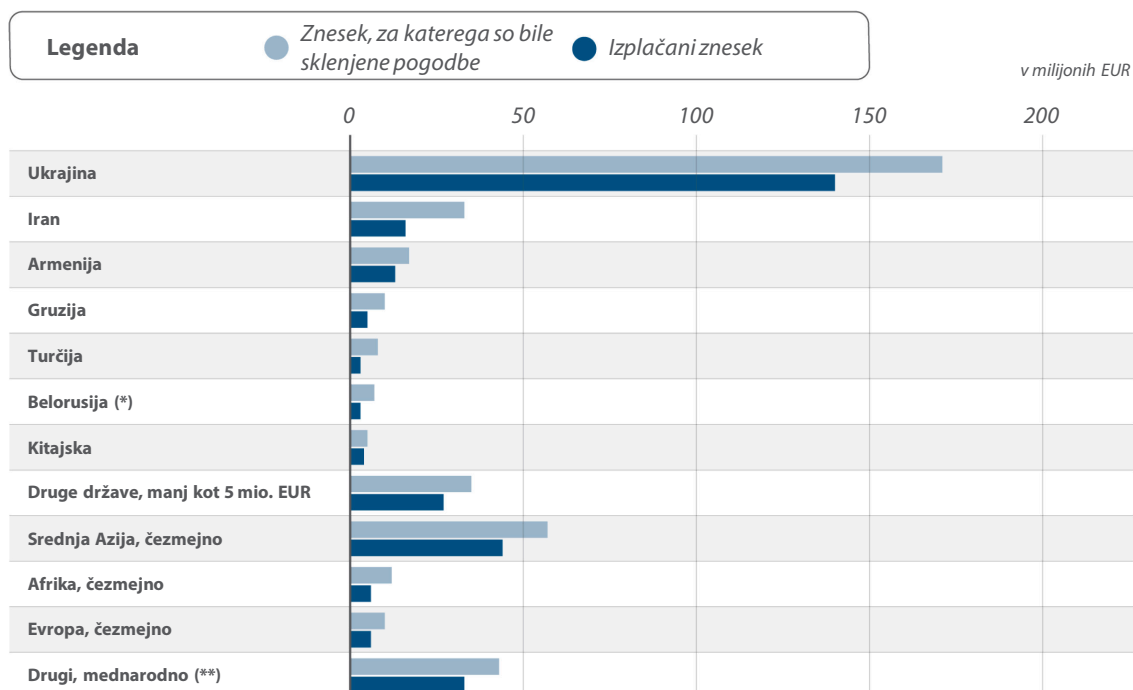
- 06** Zaradi nedavnih dogodkov, kot sta nesreča v Fukušimi leta 2011 in ruska vojna agresija proti Ukrajini od leta 2022, so se pokazala nova tveganja. Skupaj s pojavom novih tehnologij, kot so mali modularni reaktorji, ti dogodki dodatno spreminjajo okolje jedrske varnosti.

Sedanji instrumenti financiranja za mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti

- 07** Z [Uredbo Sveta \(Euratom\) 2021/948](#) je bil vzpostavljen Evropski instrument za mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti, ki mu je bilo za obdobje 2021–2027 dodeljenih 300 milijonov EUR. Je naslednik predhodnega instrumenta [INSC \(2014–2020\)](#) z istimi cilji:
- spodbujanje učinkovite kulture jedrske varnosti in varstva pred sevanjem, uveljavljanje najvišjih standardov jedrske varnosti in varstva pred sevanjem ter stalne izboljšave na področju jedrske varnosti,
 - odgovorno in varno ravnanje z izrabljenim jedrskim gorivom in radioaktivnimi odpadki ter razgradnja in sanacija nekdanjih jedrskih območij in objektov,
 - vzpostavitev učinkovitih in uspešnih nadzornih ukrepov za jedrske snovi v tretjih državah.
- 08** Čeprav podporo, ki jo financira EU, pogosto zagotavljajo zunanji izvajalci, so končni upravičenci sodelovanja regulativni organi v partnerskih državah, nacionalne agencije, pristojne za ravnanje z radioaktivnimi odpadki, ali deležniki v [sistemu vodenja evidence o jedrskih snoveh in nadzora nad njimi](#). Upravičenci sodelovanja, ki ga financira EU, so lahko tudi upravljavci jedrskih elektrarn, vendar le v izjemnih primerih, opisanih v uredbi o instrumentu INSC⁸.
- 09** Geografsko področje uporabe instrumenta INSC je globalno. Vendar se z instrumentom vseeno daje prednost [državam kandidatkam za pristop k EU](#) in državam, zajetih z [evropsko sosedsko politiko](#). Glavni poudarek je na Ukrajini, ki je v obdobju 2014–2024 prejela približno 170 milijonov EUR ali 42 % vseh zneskov, za katere so bile sklenjene pogodbe (glej [slika 3](#)).

⁸ Odstavek 1(b) Priloge k [uredbi o instrumentu INSC iz leta 2014](#); člen 13 [uredbe o instrumentu INSC iz leta 2021](#).

Slika 3 | Zneski, za katere so bile sklenjene pogodbe, in izplačani zneski v okviru instrumenta INSC za obdobje 2014–2024 po lokacijah (v milijonih EUR)

Opomba: (*) Sodelovanje z Belorusijo prek instrumenta INSC se je končalo z začetkom ruske invazije na Ukrajino leta 2022; (**) „Drugi, mednarodno“ se nanaša na pogodbe, ki zajemajo ukrepe na področju jedrske varnosti brez specifičnega geografskega področja uporabe.

Vir: Sodišče na podlagi podatkov o pogodbah, ki jih je posredovala Komisija julija 2025

- 10** Poleg tega sta se Euratom in Energoatom (podjetje v državni lasti, odgovorno za upravljanje jedrskih elektrarn v Ukrajini) leta 2013 na podlagi [sklepa Sveta iz leta 1977](#) o pooblastitvi Komisije za dodelitev posojil Euratoma zaradi prispevanja k financiranju nuklearnih elektrarn dogovorila o posojilnem instrumentu. Komisija je med letoma 2017 in 2021 v imenu Euratoma posojilojemalcu izplačala skupno 300 milijonov EUR za izboljšanje varnosti njegovih elektrarn. Odplačevanje tega posojila naj bi se začelo leta 2027. Oblikovanje rezervacij za to posojilo se financira iz instrumenta INSC.

Vloge in pristojnosti

- 11** K mednarodnemu sodelovanju na področju jedrske varnosti prispevajo različne službe EU in Komisije. Najpomembnejšo vlogo ima GD INTPA, ki vodi letno načrtovanje in vsakodnevno upravljanje instrumenta INSC – v sodelovanju z GD za širitev in vzhodno sosedstvo ter GD za Bližnji vzhod, Severno Afriko in Perzijski zaliv za ukrepe na teh geografskih območjih ter s tehnično podporo Skupnega raziskovalnega središča. Večletni okvirni program instrumenta INSC vodi Evropska služba za zunanje delovanje (ESZD), ki jo podpira Komisija, in sicer v posvetovanju s partnerskimi državami ali regijami ter predstavniki [skupine evropskih regulatorjev za jedrsko varnost](#) (ENSREG). Večletni okvirni program in letne akcijske načrte [preučijo](#) predstavniki držav članic v odboru INSC. Izvajanje instrumenta INSC lahko neposredno upravlja GD INTPA ali posredno izvajalski partnerji na podlagi sporazumov o prispevkih (npr. [EBRD](#), [IAEA](#) in [Center za znanost in tehnologijo v Ukrajini](#)), kar zadeva izvajanje specifičnih ukrepov.
- 12** Posojilo Euratoma Ukrajini je prvotno vzpostavil in izvajal Generalni direktorat Komisije za gospodarske in finančne zadeve. Vendar je bil s sklepom Komisije iz leta 2020⁹ za vodilno službo, odgovorno za najemanje in dajanje posojil v imenu Euratoma in s tem za nadzor nad navedenim posojilom, pooblaščen GD za proračun.
- 13** Generalni direktorat Komisije za energijo (GD ENER) sicer nima vodilne vloge pri upravljanju instrumentov financiranja EU za mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti, vendar usklajuje izvajanje Pogodbe Euratom, podpira letno načrtovanje instrumenta INSC, ki ga izvaja GD INTPA, in sodeluje v okviru dvostranskih sporazumov s partnerskimi državami. Ti sporazumi med drugim zajemajo prostovoljne stresne teste v jedrskih elektrarnah, ki jih podpira GD ENER in se izvajajo s podporo skupine evropskih regulatorjev za jedrsko varnost (ENSREG) ter so upravičeni do financiranja iz instrumenta INSC.

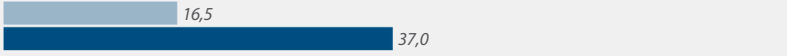
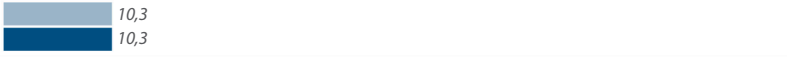
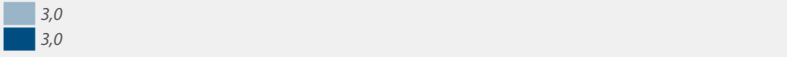

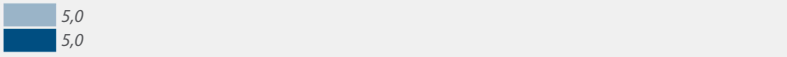

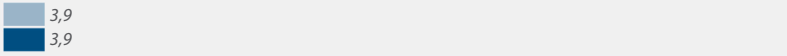

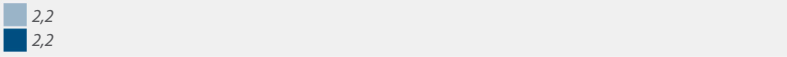

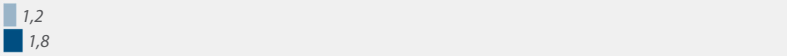

Obseg revizije in revizijski pristop

- 14** O jedrski energiji se veliko razpravlja v javnosti in politiki, saj ta vrsta energije pomeni nizkoogljeno rešitev za vse večje svetovno povpraševanje po energiji ali ker so z njo povezani varnostni pomisleki, ki so jih povzročile pretekle nesreče in nedavno ruska vojna agresija proti Ukrajini. [Svet je nedavno ponovno poudaril](#), da je treba v neposredni bližini meja EU ter na regionalni in svetovni ravni še naprej podpirati „najvišje standarde glede jedrske varnosti, okolja in preglednosti“.

⁹ C(2020) 796.

- 15** Sodišče je v preteklosti opravilo pomembno revizijsko delo na področju jedrske energije, pri čemer se je osredotočilo na [jedrsko varnost](#) in [razgradnjo reaktorjev](#) v državah članicah EU. V tej reviziji je nadalje preučilo, ali je bila Komisija uspešna pri krepitevi jedrske varnosti v tretjih državah. Zlasti je ocenilo, ali:
- (a) je Komisija skupaj z Evropsko službo za zunanje delovanje oblikovala in vzpostavila celovit strateški okvir za mednarodno sodelovanje EU na področju jedrske varnosti;
 - (b) je Komisija ustrezno utemeljila dodelitev finančne podpore EU ukrepom instrumenta INSC in izplačilo posojila Euratoma;
 - (c) so bili z ukrepi na področju jedrske varnosti, ki jih je financirala EU, doseženi izločki, ki so bili pravočasni in skladni s proračunom, ter konkretni in trajnostni rezultati;
 - (d) je Komisija vzpostavila zanesljiv sistem za spremljanje izvajanja ukrepov instrumenta INSC in njihovega učinka.
- 16** Sodišče je pri reviziji zajelo odhodke instrumenta INSC, za katere so bile sklenjene pogodbe v obdobjih 2014–2020 in 2021–2024. Izmed njih je na podlagi pomembnosti izbralo vzorec 14 pogodb, pri čemer si je prizadevalo vanj vključiti različne načine upravljanja, področja ukrepov (zagotavljanje strokovnega znanja, dobava varnostne opreme in infrastrukture ter izvedba sanacijskih del na področju varnosti), ravni izvedbe in geografska območja. Seznam pogodb v vzorcu, ki vključujejo ukrepe v Armeniji, Srednji Aziji, Iranu in Ukrajini, je v [Prilogi II](#). Revizija je zajela tudi edino trenutno še neporavnano posojilo Euratoma, in sicer Ukrajini (glej odstavek [10](#)). Ni pa zajela odhodkov EU, ki se nanašajo predvsem na jedrsko zaščito, saj so s kaznivimi ali naklepnimi dejanji povezani ločen sklop tveganj, nadzorni okviri in instrumenti financiranja EU.
- 17** Sodišče je analiziralo dokumente Komisije in ESZD v zvezi z vzpostavitvijo instrumenta INSC in instrumenta za posojila Euratoma ter dokumentacijo o pogodbah v vzorcu. Opravilo je razgovore z uslužbenci Komisije in ESZD, ki sodelujejo pri načrtovanju in upravljanju teh dveh instrumentov, ter z izbranimi izvajalskimi partnerji, nacionalnimi organi in upravičenci. Izvedlo je dokumentacijske preglede za vse pogodbe v vzorcu, kar je dopolnilo z obiskoma na kraju samem v partnerskih državah, v katerih so se iz instrumenta INSC podpirala fizična dela, in sicer je obiskalo Armenijo in Uzbekistan. Zaradi trenutne ruske vojne agresije proti Ukrajini je Sodišče obisk na kraju samem za preučitev ukrepov v tej državi nadomestilo z videokonferenco s ključnimi deležniki.
- 18** [Revizijska metodologija](#) Sodišča je skladna z mednarodnimi revizijskimi standardi, ki jih je izdala [Mednarodna organizacija vrhovnih revizijskih institucij \(INTOSAI\)](#).

Priloga II – Seznam pogodb v vzorcu

	Vrsta pogodbe	Vrsta glavne dejavnosti	Območje	VFO	● Prvotni znesek, za katerega so bile sklenjene pogodbe ● Znesek, za katerega so bile sklenjene pogodbe do konca leta 2024	(v milijonih EUR)
1	Sporazum o prenosu pooblastil	Infrastrukturna dela	Ukrajina	2014–2020		30,0 70,0
2	Sporazum o prenosu pooblastil	Infrastrukturna dela	Ukrajina	2014–2020		19,1 19,1
3	Sporazum o prenosu pooblastil	Sanacijska dela	Srednja Azija: Kirgizistan, Tadžikistan, Uzbekistan	2014–2020		16,5 37,0
4	Sporazum o prispevku	Sanacijska dela	Srednja Azija: Kirgizistan, Tadžikistan, Uzbekistan	2021–2027		10,3 10,3
5	Sporazum o prispevku	Sanacijska dela	Srednja Azija: Kirgizistan, Tadžikistan, Uzbekistan	2014–2020		3,0 3,0
6	Sporazum o prispevku	Oprema in spremljanje	Ukrajina	2021–2027		3,4 3,4
7	Sporazum o prispevku	Oprema	Iran	2014–2020		5,0 5,0
8	Pogodba o dobavi	Oprema	Iran	2014–2020		6,6 6,6
9	Pogodba o storitvah	Svetovalne storitve	Iran	2014–2020		3,9 3,9
10	Pogodba o storitvah	Svetovalne storitve	Armenija	2014–2020		4,0 4,0
11	Pogodba o storitvah	Svetovalne storitve	Armenija	2014–2020		2,2 2,2
12	Pogodba o storitvah	Svetovalne storitve	Armenija	2021–2027		2,0 2,0
13	Pogodba o storitvah	Svetovalne storitve	Armenija	2014–2020		1,2 1,8
14	Sporazum o prenosu pooblastil	Sanacijska dela	Ukrajina	2014–2020		3,5 3,5

Vir: Sodišče na podlagi podatkov o pogodbah, ki temeljijo na instrumentu INSC, ki jih je predložila Komisija in so bili pridobljeni 10. julija 2025

Kratice

Kratika	Opredelitev/razlaga
COP	Konferenca pogodbenic Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja
EBRD	Evropska banka za obnovo in razvoj
ENSREG	skupina evropskih regulatorjev za jedrsko varnost
ERA	račun za sanacijo okolja v Srednji Aziji
ESZD	Evropska služba za zunanje delovanje
GD ECHO	Generalni direktorat za evropsko civilno zaščito in evropske operacije humanitarne pomoči
GD ENEST	Generalni direktorat za širitev in vzhodno sosodstvo
GD INTPA	Generalni direktorat za mednarodna partnerstva
GD MENA	Generalni direktorat za Bližnji vzhod, Severno Afriko in Perzijski zaliv
GD RTD	Generalni direktorat za raziskave in inovacije
IAEA	Mednarodna agencija za atomsko energijo
INSC	instrument za sodelovanje na področju jedrske varnosti (kot je bil vzpostavljen z Uredbo Sveta (Euratom) št. 237/2014 oz. Uredbo Sveta (Euratom) 2021/948)
TACIS	Tehnična pomoč za Skupnost neodvisnih držav

Glosar

Pojem	Opredelitev/razlaga
Dobro finančno poslovanje	Upravljanje virov v skladu z načeli gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti.
Evropska služba za zunanje delovanje	Diplomatska služba EU, pristojna za zunanjo in varnostno politiko.
G7	Neformalna skupina sedmih držav (Kanade, Francije, Nemčije, Italije, Japonske, Združenega kraljestva in Združenih držav) in EU. Njene članice se vsako leto sestanejo na vrhu skupine G7, da bi razpravljale o svetovnih gospodarskih in geopolitičnih vprašanjih.
Izložek	Nekaj, kar je bilo proizvedeno ali doseženo s projektom, na primer izvedba tečaja usposabljanja ali gradnja ceste.
Kazalnik	Informacije, ki se uporabljajo za merjenje ali ocenjevanje vidika smotrnosti.
Mali modularni reaktor	Napredni jedrski reaktor z zmogljivostjo do 300 megavатов električne energije na enoto, kar je približno tretjina proizvodne zmogljivosti tradicionalnih jedrskih reaktorjev.
Mejnik	Vmesna ciljna vrednost na poti k specifičnemu cilju, ki ga je treba doseči v vnaprej določenem roku.
Neizpolnjevanje obveznosti	Neizpolnitev obveznosti, kot je vračilo posojila v skladu s pogodbenimi pogoji.
Nepovratna sredstva	Običajno nevratljiva proračunska podpora EU za stroške, ki so upravičencu dejansko nastali pri upravičenem projektu ali programu.
Pogodbe, ki temeljijo na honorarjih	Pogodbeni dogovori, pri katerih se storitve plačajo za čas dejansko opravljenega dela.
Posredno upravljanje	Metoda izvrševanja proračuna EU, pri katerem Komisija naloge izvrševanja prenese na druge subjekte (na primer države nečlanice EU in mednarodne organizacije).
Program	Sredstvo, s katerim se uresničujejo specifični cilji politik EU, običajno s sofinanciranjem projektov.
Račun za sanacijo okolja v Srednji Aziji	Sklad z več donatorji, ki ga upravlja Evropska banka za obnovo in razvoj ter je namenjen odpravi okoljskih in zdravstvenih tveganj zaradi ostankov strupenih in radioaktivnih odpadkov iz rudnikov urana iz časa Sovjetske zveze v Srednji Aziji.
Rezultat	Takojšnja ali dolgoročnejša, načrtovana ali nenačrtovana sprememba, ki jo prinese projekt, kot so koristi, ki so posledica boljše usposobljene delovne sile.
Rezultat	Takojšnji učinek projekta ali programa po njegovem zaključku, kot je izboljšana zaposljivost udeležencev tečaja ali boljši dostop po izgradnji nove ceste.

Sanacija	Ukrepi za zmanjšanje izpostavljenosti sevanju, do katerega je prišlo zaradi onesnaženja kopenskih območij. Uporabljajo se za odpravo samega onesnaženja (vira) ali prekinitve kanalov, po katerih so sevanju izpostavljeni ljudje.
Smotrnost	Merilo za to, kako dobro so bili z ukrepom, projektom ali programom, ki ga je financirala EU, doseženi njegovi cilji in zagotovljena stroškovna učinkovitost.
Sporazum o prispevku	Sporazum med Komisijo in organizacijo, ki izvaja ukrepe v okviru posrednega upravljanja in ki je dokazala, da je sposobna upravljati sredstva na isti ravni kot Komisija.
Spremljanje	Sistematično opazovanje in preverjanje napredka pri doseganju cilja, delno s kazalniki.
Študija izvedljivosti	Ocena, ali je predlagana metoda, načrt ali naloga mogoča ali smiselna.
Trajnostnost	Zmožnost financiranja EU, da ustvarja učinke tudi po koncu izplačil.
Učinek	Širše dolgoročne posledice zaključenega projekta ali programa, kot so socialno-ekonomske koristi za celotno prebivalstvo.
Učinkovitost	Najboljše razmerje med uporabljenimi sredstvi, izvedenimi dejavnostmi in doseganjem ciljev.
Upravičenec	Fizična ali pravna oseba, ki za izvedbo projekta ali programa prejme nepovratna sredstva ali posojilo iz proračuna EU.
Uspešnost	Obseg, v katerem so z izvedenimi dejavnostmi doseženi zadani cilji.

Odgovori Komisije in Evropske službe za zunanje delovanje

<https://www.eca.europa.eu/sl/publications/sr-2026-08>

Časovnica

<https://www.eca.europa.eu/sl/publications/sr-2026-08>

Revizijska ekipa

Sodišče v posebnih poročilih predstavlja rezultate svojih revizij politik in programov EU ali tem upravljanja, ki se nanašajo na posamezna področja proračuna. Te revizijske naloge izbere in oblikuje tako, da imajo kar največji možni učinek, pri čemer upošteva tveganja za smotrnost poslovanja ali skladnost, višino zadevnih prihodkov ali porabe, pričakovan razvoj dogodkov ter politični in javni interes.

To revizijo smotrnosti je opravil revizijski senat III – zunanji ukrepi, varnost in pravica, ki ga vodi članica Sodišča Bettina Jakobsen. Revizijo je vodil član Sodišča Marek Opiola ob podpori njegovega kabineta in revizijske ekipe. Jezikovno in grafično podporo so zagotovili drugi oddelki Sodišča.

AVTORSKE PRAVICE

© Evropska unija, 2026

Politika Evropskega računskega sodišča (Sodišča) glede ponovne uporabe je določena v njegovem sklepu o politiki odprtih podatkov in ponovni uporabi dokumentov [ECA Decision No 6-2019](#).

Če ni drugače navedeno (npr. v posameznih obvestilih o avtorskih pravicah), so vsebine Sodišča, ki so v lasti EU, pod licenco [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Praviloma je zato ponovna uporaba dovoljena, če se ustrezno navede vir in označijo morebitne spremembe. Kdor ponovno uporabi vsebine Sodišča, ne sme potvoriti prvotnega pomena ali sporočila. Sodišče ni odgovorno za morebitne posledice ponovne uporabe.

Če so na gradivu prikazane določljive fizične osebe, npr. na fotografijah uslužbencev Sodišča, ali če gradivo vsebuje dela tretjih oseb, je treba pridobiti dodatne pravice.

Kadar je pridobljeno tako dovoljenje, se z njim razveljavi in nadomesti zgoraj omenjeno splošno dovoljenje, zato morajo biti v njem jasno navedene morebitne omejitve glede uporabe.

Za uporabo in prikazovanje vsebin, katerih lastnica ni EU, je morda treba pridobiti dovoljenje neposredno od imetnikov avtorskih pravic.

Fotografija na naslovnici: © Fotokon – stock.adobe.com.

Sliki 1 in 2: © armenska jedrska elektrarna. Vse pravice pridržane.

Sliki 3 in 6: © jedrska elektrarna Černobil. Vse pravice pridržane.

Fotografija 4: © ukrajinski znanstveni in tehnični center za jedrsko varnost in varnost pred sevanjem. Vse pravice pridržane.

Programska oprema ali dokumenti, za katere veljajo pravice industrijske lastnine, kot so patenti, blagovne znamke, registrirani modeli, logotipi in imena, niso vključeni v politiko Sodišča glede ponovne uporabe.

Na spletiščih institucij Evropske unije znotraj domene europa.eu so povezave do spletišč tretjih oseb. Ker Sodišče na ta spletišča ne more vplivati, vas poziva, da preberete njihove dokumente o politiki glede varstva osebnih podatkov in avtorskih pravic.

Uporaba logotipa Sodišča

Logotip Sodišča se ne sme uporabljati brez predhodnega soglasja Sodišča.

HTML	ISBN 978-92-849-6619-6	ISSN 1977-5784	doi:10.2865/9750173	QJ-01-26-003-SL-Q
PDF	ISBN 978-92-849-6620-2	ISSN 1977-5784	doi:10.2865/4499622	QJ-01-26-003-SL-N

CITIRANJE TE PUBLIKACIJE

Evropsko računsko sodišče, [Posebno poročilo 08/2026](#): Mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti – Komisija ostaja pomemben svetovni akter, vendar nima celovite strategije in zanesljivega spremljanja, Urad za publikacije Evropske unije, 2026.

Sodišče je preučilo, ali je bila Komisija skupaj z Evropsko službo za zunanje delovanje uspešna pri krepitvi jedrske varnosti v tretjih državah. Sodišče je na splošno prišlo do zaključka, da je Komisija še vedno pomemben akter pri mednarodnem sodelovanju na področju jedrske varnosti, saj je pomagala izvesti širok nabor ukrepov, tudi obsežne in zapletene. Vendar so bili ti ukrepi pogosto izvedeni z zamudo in včasih z višjimi stroški, kot je bilo prvotno načrtovano. V nekaterih primerih je dolgoročna trajnostnost še vedno velik izziv. Komisija je manj uspešna tudi zato, ker nima celovite in posodobljene strategije, ker predlogov ne razvršča prednostno in zanesljivo ter ker so bile pri njenem spremljanju financiranih ukrepov pomanjkljivosti. Sodišče daje priporočila za obravnavo teh področij.

Posebno poročilo Sodišča v skladu z drugim pododstavkom člena 287(4) PDEU.

EVROPSKO
RAČUNSKO
SODIŠČE

Urad za publikacije
Evropske unije

EVROPSKO RAČUNSKO SODIŠČE
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel.: +352 4398-1

Vprašanja: eca.europa.eu/sl/contact

Spletišče: eca.europa.eu

Družbena omrežja: @EUauditors